

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum . 14 "
Pe o lună . 2-40 "
Nrul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci
Telefon pentru oris și comitat 502.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20,
INSERȚIUNILE
se primesc la adresa
trafic.

Mulțimile publice și locurile
schiă costă fiecare srt 20 lit.
Manuscripte nu se în-
poiază.

Din pildele altora.

Intr'un număr recent al „Tribunei” a apărut un interview, acordat corespondentului nostru, de un fruntaș slovac, care face unele mărturisiri însemnate în ce privește lupta lor națională. Reținem din ele îndrumarea tineretului la școlile din Bohemia, țara fraților cu autonomie provincială. Tot în același număr al ziarului nostru se află la partea informativă știrea, despre confiscarea unor colecte deschise de Slavici, pentru ajutorarea tinerimii exclusă din școlile maghiare pe motivul ridicol că ar mărturisi credințe panslaviste.

Aceste două cazuri de interes național pentru creșterea copiilor slovaci sunt pentru noi Românii ceva greu de închipuit, cu toate manifestările sporadice și ocazionale ale dorinței arătată de atâtea ori în presă de a ne forma garda luptătorilor de mâne, într'un spirit mai apropiat nizuințelor noastre naționale. Spiritul acela de pătrundere al realității, care ar trebui să ia locul manifestărilor vagi și goale ale naționalismului formalist, ar trebui cultivat sistematic și în mod conștient de cei cari conduc sortile luptelor noastre, — în sufletele tinerilor, ca rezultatul muncii lor să fie ceva real și nu un sentiment de compătimire al bunei credințe de care sânt conduși.

Formațiunea regimului de guvernare a făcut să dispară seriozitatea în cugetare.

Bătrânii noștri, inițiatorii regenerării naționale, au fost crescuți în spiritul critic al școlile germane, pe cari mântuindu-le, însuflețiți de gândul ridicării masselor, au pornit cea mai largă campanie pentru trezirea conștiinței naționale, primul stadiu în regăsirea pe sine a unui popor. Convinși de adevărul ideilor câștigate la școlile germane, acești înaintași de fericită memorie, au dat întâia educație națională tineretului, care în urma întaririi Ungurilor, silit la primirea unei pseudo-culturi, nu s'a putut ridica până la nivelul intelectual și mai ales moral al luminătorilor lui. Și această degenerare a urmat fatal din generație în generație, înlocuind adevărata cultură, dătătoare convingei conștiinței naționale, cu o pseudo-cultură atributară aparențelor, nefiind în stare să adânciască realitatea lucrurilor, — mulțămindu-se pe de altă parte cu învingeri trecătoare și de multe ori orbitoare, după modul interpretării. Insuflețirea ocazională, bună pentru caracterizarea antagonismului dintre minte și inimă, a întins un val ademenitor peste revoltările sufletelor, cari aveau darul să vadă infructuoșitatea unei astfel de munci. Și cu parada asta lărmuitoare s'a acoperit și lipsa seriozității în cugetare, ceea ce era natu-

ral să-și găsească refugiul în manifestările de însuflețire spontană.

Acest antagonism dintre minte și inimă a fost și este alimentat de cultura ungurească de care ne servim, ca să putem primi biletul de liber parcurs în societate. Ravagiile ei devin tot mai amenințătoare așa că nu se pare a fi exagerată părerea că vom ajunge stadiul decreșterii populației, prin trecerile dese și zilnice ale înșilor, supuși de aparențele culturale ale clasei stăpânitoare. Căci aceste aparențe formează pentru noi vecinicul pericol, care ne micșorează rândurile și ne face accesibili trecerii dincolo, iar pe de altă parte ne ridiculizează credința în geniul național, pe care în invocăm de câte ori ar trebui să parăm vre-o lovitură.

Trebuie în fața realității să nimicim antagonismul acesta. Să luăm pilda fraților Slovaci, atât de conștienți în marea problemă națională și dacă cuvintete mai de mult ale noastre au răsunat în pustiu cel puțin în fața pildelor să știm să ne ridicăm la înălțimea chemării noastre.

Slovacii fac toate încercările ca să apropie principiul, că cultura numai în limba națională se poate însuși. Stând însă în fața aceluiaș împrejurară ca și noi, ei au găsit modul de aplicare al principiului, în trimiterea tineretului la școlile fraților din Bohemia, unde primesc cultura necesară

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”

Salvatore Di Giacomo.

Noaptea Anului-nou.

Din italienește de I. T. Allan.

Cu puțin mai înaintea Crăciunului, traseră mai la o parte pățul Chiarinellei, și-l așezară în colțul acela, în care soarele își trimetea o mână de raze. Iarna era dulce; fetița bolnavă adormea în unda aceia căldută și luminoasă, care îi încălzea mâinile lipsite de sânge. Aproape toată ziua rămânea singură în casă: mama sa o încuia pe dinafară și lua cheia cu dânsa, astfel că mititica rămânea în prada friței și a tuturor imaginilor fantastice și îngrozitoare cari năpădesc mintea copiilor când rămân singuri. Ori și cât se căznise Chiarinella, nu putuse să se învețe cu tăcerea profundă a odăiei goale. La început a plâns cu capul sub pernă; să strige nu avusese curaj, de frică să nu-și audă glasul; îi venea fel de fel de idei: i-se părea că dacă va întinde picioarele, cineva o s'o apuce și o s'o tragă în jos, și acel cineva, i-se părea că este un vrăjitor, cu ochii mari și roșii, o ființă îngrozitoare, cu un chip de monstru. Câte odată ascutea urechea: cine se suie pe scară? Nu se suia oare omul acela, ce-l văzuse odată pe stradă, unul care urla ca un câne, și care s'a luat după dânsa și după mama sa?

În odaia aceea dela al patrulea etaj dormeau toți: Chiarinella, Mălia, care era baletistă la

teatru, donna Bettina și bărbatul său. Când se întorcea dela teatru, noaptea târziu, Mălia tremura de frig în șalul său roșu de lână, cu mânutele sale mici vârte într'un manșon ce și-l făcuse singură dintr'o picică bătrână ce le murise anul trecut. Donna Bettina îi ducea într'o legătură lucrurile: tustele de voal, figuroul de catifea neagră cu un galon de aur pe margine, pantofii albi de cenusereasă. Dacă vre-unul din tinerii săi curtezași îi dădea prăjituri, Mălia le mânca în pat. Câte odată îi era foame: căuta în dreapta și în stânga dar nu găsea nimic, și atunci, pe întuneric, începea să bufnească, zicând că asta nu este viața, și că o să fugă cu cel dintâi venit. Donna Bettina îi zicea:

Da pleacă, pleacă odată. Mai bine ar fi! O gură mai puțin în casă!

În noapte, pe când candelă dela icoana Fecioarei pălpăia, donna Bettina zicea încet: Chiarinella, Chiarinella care nu putea închide ochii, răspundea:

Auz, mamă!
— Ascultă, mâne dimineța, cumpără de zece bani lapte. O să stau cu tine... nu mă duc la teatru.

Bolnava murmură:
Nu te duce... nu te duce... Nu mă lăsa singură.

Donna Bettina, cuprinsă de somn, îngână:
Măne... măne... acum dormi...

Și odaia aceea mizerabilă, recădea în tăcere: Chiarinella adormea cea din urmă. Auzia respirația regulată a surorii sale, care la teatru, în *Puppenfee* a trebuit să repete o piruetă,

și acum iera obosită. Câte odată i-se făcea sete; se dedea jos din pat pe dibuite, căuta paharul, și piciorușele îi înghețau pe pardoseala rece.

Câte odată, dimineța, venea s'o vază o vecină, Nunzia Spada, care, când Chiarinella era mică îi dăduse să sugă când mama sa nu mai avea lapte. Li aducea vre-o fructă, vre-o portocală proaspătă, pe care mititica o mânca cu lăcomie, în tăcere.

Parcă e mută — zicea donna Bettina.
— Nu, nu, boala o face așa, săracu! Ce a zis doctorul?
— Doctorul? Care doctor? Ce prezi că putem să chiemăm doctorul? Ah, Nunzia, tu nu știi nevoile mele!

Și-atunci, în pragul ușei începea să-i povestească nevoile ei. Bărbatul sau plecase la Palermo, după lucru, pe un vapor a lui Florio, și cine știe când se va întoarce. Bani, nu avea de fel. În Noemyre trimise al cinczeci de lire, dar s'au dus ca fumul! Mălia cheltuisse zece pe un cordon aurit, ce-i ureta în *Orfeu la Infern*, în actul al treilea. Lucrurile din casă se risipeau, aproape toate le dusese la Muntele de Pietate.

— Dumnezeu! — zicea Nunzia. Ce-o să te faci? De ce nu cauți un loc la stăpân?

— Și Mălia? Și Chiarinella?
— Ascultă, dacă mi-o ajută Cel de Sus, și dacă mititica s'o face bine: o las cu mine, o țiu cu fetele mele...

— Și Mălia?
— Nu poți s'o lași singură? Doar nu e atât de proastă.

luptelor naționale. La ei conștiința națională bazată pe convingere a făcut progrese urtitoare. Doar pătura de jos se mai aprinde azi, asemenea unui foc de paie. Intelectualii însă au convingere, cu care noi durere nu ne putem lăuda. Fiecare părinte își ține de datorie sfântă, ca să dea copiilor o educație națională trimițându-i pe un timp mai lung ori mai scurt în Boemia, de unde se întorc purificați în sentimentul național. Ei nu se mulțumesc cu cultura copiilor câștigată în școlile ungurești, ci voind a forma din ei luptători conștiinți și pozitivi pentru masele largi ale popoului, — le pun la dispoziție întreg avutul, ca să-și câștige cultura reclamată de împrejurări. Deschid colecte publice pentru salvarea tinerețului, care la timpul său va răsplăti îndoit, în fapte naționale binefacerile înaintașilor. Așa e la ei!

Oare noi Românii nu putem da aceiași educație națională tinerețului, ca și Slovacia? Da, putem și avem credința nestrămutată, că vom și ajunge vremea aceea, când copiii noștri vor ridica semi-cultura primită dela Unguri la o cultură avărată, câștigată în școlile înalte ale fraților noștri liberi. Pentru mergerea tinerețului nostru în România, cel puțin pe timp de un an, pentru a li-se forma sufletul, pentru a li-se da convingere în locul izbucnirii spontane a naționalismului, am ridicat de atâtea ori cuvântul. Ne-am gândit de atâtea ori la serviciul ce-l pot aduce cei-ce sunt în fruntea mișcărilor noastre, îndemnând la trimiterea tinerețului în România. Ne-am gândit chiar și la necesitatea decretării unui punct aparte în programul nostru național: creșterea națională a fruntașilor de mâne. Ne-am gândit la multe și le-am spus deschis totdeauna.

Dar până când durează încă teatralismul mișcărilor noastre, — dată fiind situația noastră politică, nu se poate întâmpla acest gând. Și ce frumos ar fi din partea fruntașilor, dacă văzând lipsa culturii naționale în mare parte în ei înșiși, ar lua inițiativa tacită de a da posibilitatea celor de mâne, ca să-și îmbogățească sufletul și inima cu ceace lor le lipsește.

Până atunci ne întorcem privirea la singuratici. Lor le adresăm cuvântul nostru! Dând la o parte toate piedecile ce li-se pun în cale, să se nizuiască să-și câștige o cultură națională, pe care cu prilejuri date să și-o desăvârșească la izvorul curat al luminii, ce curge pe meleagurile fraților noștri de dincolo. Iar părinți, cari doresc ca copiii lor să ajungă bărbați deplin în societatea noastră facă începutul regenerării noastre naționale, jertfînd îndemnul de interese mărunte, pentru marile interese ale neamului, cari pretind însușirea culturii naționale!...

Desmintire. Corespondența oficioasă a guvernului „B. T.” a publicat ieri următoarea desmintire: Câteva ziare de dimineață au răspândit vestea că arhiducele Francisc Iosif e pe cale să se logodească cu fiica mai în etate a perechei moștenitoare române. Vestea asta o mai însoțesc apoi și cu fantasticul comentariu, că, din parte românească, s'ar fi pus pentru cazul acestei căsătorii condiția primordială a păcii dintre Ungurii și Românii din Ungaria ca viitoarea regină a Ungariei nu care cumva să facă parte din dinastia unei rase îndușmănite cu Ungurii. Ba s'au găsit chiar și ziare cari, în aceste antecedente aventuroase cercă să găsească mobilul acțiunii de împăcare inițiată de contele Tisza. Dela loc competent „B. T.” primește autorizația să constate că știrile despre căsătoria arhiducelui Francisc Iosif sunt lipsite de adevăr.

E de prisos a se mai spune că în felul acesta fantasticul comentariu care s'a publicat în

legătură cu știrile acestea — se desminte singur.

Desmintirile oficioase n'au avut niciodată darul să resfire combinațiile provocate de știri atât de senzaționale cum sunt și cele despre afirmativul proiect de căsătorie a arhiducelui Francisc Iosif. Ci combinațiile se urzesc mereu de minți impresioniste și nu se resfiră decât desmintite de fapte. Noi nu suntem din categoria celor ce admit fără rezerve interpretări atât de ipotetice fragilelor începuturi ale acțiunii de împăcare, nu mai ales când leagănul lor străjuiește silueta contelui Tisza drept simbol al marelui abis dintre lumea de dorinți ale șovinismului unguresc și dintre sfera aspirațiilor noastre naționale.

Alegerile din Bucovina și învățătorii. Din Cernăuți ni-se anunță: Comitetul executiv al învățătorilor române și oamenii de încredere din toată țara sunt provocați pe Luni în 17 Aprilie orele 11 a m. la o consfătuire care se va ține în Palatul Național. Îndeosebi e rugată învățătoria districului Rădăuți, să trimită cât mai mulți reprezentanți. Ordinea de zi: Alegerile pentru dietă

Programul ministrului Zichy. Un ziar unguresc a chestionat zilele acestea pe contele Zichy, ministrul instrucției, asupra apropiatului său program. Ministrul a răspuns că socotește ca o problemă de mare urgență pentru sine elaborarea definitivă a proiectului de lege despre autonomia catolică. O problemă nu mai puțin arzătoare e apoi pentru contele Zichy sistemizarea unei noi universități, care să fie a treia universitate în țară. În privința sediului noii universități ministrul va hotărî numai după ce va fi urmat tratative în chestiune cu toate orașele concurente, cu orașele Dobrișin, Cașovia, Cinci-biserici, Presburg și Seghedin. Intră în sfera celor mai actuale preocupări ale ministrului și reforma instrucției juridice, precum și reforma instrucției secundare și a celei primare. De altfel ministrul va avea curând buna ocazie de a face declarații și în Cameră, nu mai departe decât cu prilejul discuției la bugetul ministerului de culte și instrucție publică.

— Nu, nu: tu nu cunoști lumea, dragă Nunzia.

Dese ori după teatru, Mălia era pofțită, și se ducea și donna Bettina, la cină, și câte-odată ascunsesse sub șorț o aripă de pui pentru Chiarinella. Biata Chiarinella! Spre sfârșitul anului i-se făcuse rău de tot: toată noaptea gemea, plângea mereu, iar capul său făcuse o groapă în pernă.

În ajunul Anului-Nou, Nunzia Spad: veni s'o vadă.

— Chiarinella, îi zise, viu să-ți țiu puțin de urf. Știi ce sărbătoare este mâne? Noaptea asta, un înger pleacă din rai și se duce la patul tuturor copiilor. Tu trebuie să agăți un ciorap la capul patului. Dacă copilul a fost bun, îngerul îi pune un dar în ciorap, dacă a fost rău, îi pune cărbuni.

După ce stătu puțin cu Chiarinella, îi zise: Acum mă duc. Îți trimet pe Cristina să se joace cu tine.

După o clipă, intră sărind în odăită, fata Nunziei, e copilă de vr'o cinci ani. În brațe avea o păpușă de lemn, căreia îi pusese șorțul său, iar în cap o scufiță făcută cu o batiștă.

„Uite cât e de frumoasă, zise șezând pe pat: dăi o sărutare.

Chiarinella o sărută cu teamă, cu vârful buzelor.

„O chiamă Angelica, zise iar Cristiana Este fata mea.

O strânse în brațe, și începu s'o legene.

„Nani... nani... Puiu mami...

Pe urmă o culcă binișor pe pernă.

„Ii era somn. A adormit. Și tu ce ai, Chiarinella? Ești bolnavă?

— Da.

— O să-ți treacă, zise Cristina cum auzise zicând pe mamă-sa. Să nădușești bine, și-ți trece numai de cât.

Chiarinella tăcea. Christinei începuse să i-se urască. Deschise gura să zică ceva, pe urmă căscă și se lungi pe patul Chiarinellei.

„Tu poți să te uiți în soare?

— Nu, răspunse Chiarinella.

— Eu da: uite.

Și începu să se uite în soare, dar în curând ochii i-se umplură de lacrimi. După ce se șterse la ochi, își luă păpușa și se dete jos din pat.

„Mă duc, zise. Mă duc să pui să doarmă în patul ei... pe fata mea... care este principesă.

Și sărută iarăș păpușa.

— Cât ești de frumoasă... Cât te iubesc...

Chiarinella rămase singură. După puțin se scoborî din pat, caută într'un colț al odaiei, cu greu se tîri până la pat și cu o sfortare se sui în el. Se uită împrejur, ca și cum s'ar fi temut să nu o vază cineva, scoase din sîn

un ciorap vechi și rupt, și-l atarnă de capul patului.

În ziua aceea, Bettina s'a întors acasă de două ori. Pe urmă a mai ieșit odată ca să însoțească pe Mălia, care reprezenta pe Venera în Orfeu. Era târziu de tot, când Chiarinella pe jumătate adormită a auzit pe scară un glas de bărbat și glasul surorii sale Mălia.

Mălia zicea:

„La revedere, și mulțumesc... Adio...

Noaptea Anului Nou era rece, dar limpede și înstelată, strada era tăcută, iar în odaia în care dormeau cele trei femei, nu se auzea nici un zgomot.

La capul patului baletistei, spânzura unul din ciorapi ei de mătase roșie, în care ea singură își puse un inel de aur cu diamante. Toată noaptea nu a visat de cât bijuterii, trăsuri, bani și admiratori la teatru și afară de teatru. Chiarinella a avut păpușa Christinei.

A doua zi Mălia se sculă de noapte, scoase inelul din ciorap, și începu să-l frece cu batișta.

— Uite cât ieste de frumos. Cum lucește! Ce foc au pietrele!

Donna Bettina, peste umărul fetei sale, se uita extaziată.

Chiarinella întinse mâna, desfăcu ciorapul său dela capul patului, și bătându-i inima, se uită în el.

Nimic. În ciorapul său nu era nimic. Mălia se spăla lângă fereastră și cânta.

Guvernul împotriva contelui Apponyi. Ziarul andrássyst »M. Hirlap« e informat din izvorul »cel mai competent cu putință« că guvernul, într'un consiliu de miniștri ținut zi ele aceste, a hotărât să nu sprijinească în fața Majestății Sale dorința consiliului universitar de a se crea pe seama farsorului internațional Apponyi o nouă catedră de drept constituțional. Guvernul deci nu va înainta monarhului petiția referitoare a consiliului universitar din Budapesta.

Am greși nespun dacă la baza hotărârei guvernului am căuta mobilul justei aprecieri. Hotărârea îmbracă numai aparența acestui mobil, având în realitate mobilul dușmăniei de interese politice. Nu pentru că Apponyi n'are nici o chemare pentru un rost atât de frumos cum e propovăduirea învățăturilor despre spiritul imparțial al oricărei constituții, ci pentru că e fruntaș din opoziție — n'a avut parte de sprijinul guvernului. Căci în Ungaria, în această țară a minciunei răsfățate, singura părghia intereselor de șleahță hotărăște în toate împrejurările. Că s'a dat prin hotărârea guvernului o izbitură de picior autonomiei universității pe noi nu poate să ne doară, pentru că noi cunoaștem scara ce duce la catedrele universităților ungurești. E scara aceluiaș sistem politic care strivește orice echitate în aprecierea drepturilor și meritelor și dacă sistemul l'a zdobt de data asta pe Apponyi, s'a dat o pedeapsă meritată — deși s'a adus prin ea numai în mod inconștient un serviciu dreptății.

În orice caz dorim ca neizbânda contelui Apponyi să se adeverească și să-i fie spre un »malum omen« în râvna lui ridicolă de a acapara premiul Nobel.

Moștenitorul Francisc Ferdinand în Germania. Împăratul Germaniei cu prilejul ultimii vizite din vara trecută la curtea din Viena a invitat pe moștenitorul Francisc Ferdinand la vizită și de aci să inspecteze flota din Kiel. Moștenitorul a primit invitația și după cât e informat »Deutsche Tageszeitung« Francisc Ferdinand va folosi acest prilej și pentru a vizita din partea Maj. Sale împăratului pe moștenitorii Germaniei la Potsdam, de unde va pleca apoi deadreptul la Kiel.

Umerii săi albi și goi, tremurau de frig. Lîgheanul de fier se umplea de spumă de săpun, iar de jur în prejur, pe scânduri, cădea ca fulgi de ninsoare.

Și Mălia cânta mereu. Soarele încă nu ajunsese la fereastră, dar cerul se vedea albastru, limpede, ca într'o frumoasă zi de iarnă. Pe coperișuri, umezeala nopții, strălucea ca pene de pământ...

Ciorapul cel rupt, zăcea pe plapuma Chiarinellei. Lângă el, de o parte și de alta două mânușițe albe și slabe. Și în toate aceste lucruri mici, faptul cel mai mare erau două lacrimi, cari curgeau în jos, încetșor, pe obrazul acela palid...

Pacea cu naționalitățile.

Sociologul maghiar, Jászi Oszkár, publică în numărul de Duminecă al ziarului »Világ« un articol »Pacea cu naționalitățile«, în care tratează despre minimul pretențiilor naționale ale popoarelor nemaghiare. Reproducem în larg resumat articolul:

Publicistica maghiară tratează conform tradiției cu prilejul sărbătorilor învierii și unele probleme, cari se referă mai mult la viitorul îndepărtat. Între aceste probleme, a căror rezolvire se așteaptă dela generațiile viitoare este și chestia naționalităților, la care trebuie mai ales să ne gândim de câte ori ni-se dă ocazie să ne ridicăm sufletește.

Pentru că unitatea de stat și înaintarea noastră culturală și economică e mai mult iluzorie, până când Austria poate să mobilizeze împotriva noastră, — ca și în 48 — jumătatea popoarelor subjugate, și până când masele văd în ordinea de stat periclitarea intereselor sale. »Unitatea limbii« precum și ordinea actuală de stat se ridică pe vulcanul apăsării neamurilor și claselor și numai surzii n'aud zăngătele îndepărtate ale revoluției. Ce era de prevăzut s'a împlinit: aspirațiile naționalităților apăsate mână tot mai mult țara spre pericolul unei explozii dezastruoase.

Conceptia renaisance-ului maghiar în chestia de naționalități a căzut jertfă politice de sinecure a claselor istorice redeşptate la nouă viață. Ce adânci și curate sânt principiile politice ale lui Deák și Eötvös! Ei nu voesc numai să asigure dezvoltarea liberă a naționalităților ci și o ajutare. În acest sens au redactat și răspunsul la mesagiul de tron din 1861. »Voim să nu se facă deosebire între cetățenii acestei țări în ce privește drepturile cetățenești.«

Și într'adevăr legea naționalităților reoglindează aceste principii. Legea se îngrijește și de afirmarea limbii naționalităților pe lângă limba de stat, cerând ca din neștiința limbii maghiare să nu sufere cetățenii de altă limbă. Referitor la instrucția publică se spune, ca învățământul până la cursurile academice să se facă în ținuturile locuite de naționalități în limba lor, iar la școlile ridicate în ținuturi cu mai multe limbi să se înființeze catedre pentru fiecare din ele. Legea asigură mai departe pe seama naționalităților dreptul de a întemeia tot felul de reuniuni culturale și economice. La ocuparea oficiilor, legea spune, că are să se ia în considerare numai capacitatea indivizilor și că naționalitatea n'are să servească spre înlăturarea nemaghiarilor. Ba cei mai mult guvernul se va îngriji ca în ținuturile naționalităților judecătoria, funcționarii administrativi precum și prefectii să se recruteze din naționalități sau și din Maghiari dacă aceștia cunosc perfect limba ținutului.

Feudalismul reinviat a tras după sine peste această politică. Pactul dela 1867 a aservit țara nobilimii, căreia Tisza Kálmán i-a deschis toate oficiile. Și acești gentry, aceste creaturi hibride au asalfat cu predilecție comitatul, dela a cărui conducere a înlăturat clasa de mijloc a popoarelor nemaghiare prin introducerea unei ideologii patriotice. »Dușmanul comun«, »pericolul naționalităților«, »dacoromânismul«, »panslavismul« și alte forme ideologice le-au asigurat existența, mărindu-le antipatia și disprețul față de poporul în mijlocul căruia trăiau.

De odată cu acest curent s'a ivit unul altul, pornit din aceleaș interese. Partidul 67-ist, periclitat în existența sa de partidul kossuthist, cu pretențiile de drept public, s'a folosit de fantoma naționalităților, ca să-și menție pute-

rea. Argumentarea a fost ridicolă dar a fost crezută. Față de naționalități Ungurii se pot apăra numai cu ajutorul Austriei.

Rezultatul acestor porniri a fost, prefacerea autonomiei comitatense într'un organ de apăsare a naționalităților: în școli nu se câștigă cunoștinți, ci se învață cuvinte și cântări ungurești; nizuințele culturale ale naționalităților nu sânt apărate de stat, ci sânt persecutate, iar oficiile sânt ocupate de Maghiari.

E clar pentru orice om luminat și de bună credință, că politica aceasta va da roade otrăvite: ura contra Ungurilor și stagnarea culturală. Am plătit scump atât rezultatele aparente ale maghiarizării cu forța cât și excluderea din organismul statului a claselor naționaliste de mijloc: poporul nu s'a cultivat nici în limba ungurească nici în limba lui; stăpânirea străină, teroristă și hrăpăreața dela comitat, a trezit în sufletul poporului simțământul nedreptății și maghiarizării, iar o mare parte a clasei naționaliste de mijloc, împiedecată în dezvoltarea ei morală a căzut s'au într'o apatie dușmănoasă, care hrănește visuri aventuroase sau condusă de principii naționaliste stă departe de tendințele politice și culturale superioare. Și rezultatul e că aproape jumătate țară se simte străină în patrie, fără nădejdi și fără prieteni, neluând în serios făgăduelile democrației ungurești ci așteptând exclusiv dela absolutismul Vienei o schimbare a mașterei sale sorți.

Cu toate că n'ar trebui decât să rupă cu egoistele interese de clasă și cu încăpăținarea oarbă a maghiarizării cu forța, ca această disarmonie sufletească să fie înlocuită cu pacea și duhul buneînțelegeri. N'ar trebui decât să fie înlăturat principiul fundamental al politicii naționaliste sociale, care e următorul: Să se recunoască un program minimal și comun naționalist care e comun în toată lumea pentru chestiile naționaliste și că fără rezolvarea acestui program minimal nicăiri în lume în chestii naționaliste nu s'a putut crea o pace, ordine și cooperatie. Acest program naționalist pe scurt ar fi următorul: poporului îi trebuie școli bune, administrație bună și legislație dreaptă. Iar școli bune, administrație și legislație bună nu sânt decât de un singur fel și care pentru popor e de mai mare însemnătate decât orice instituție tehnică la perfecție și care pe scurt se poate defini astfel: școala bună, administrația și legislația dreaptă nu poate fi decât aceea care se dă poporului în limba sa. Orice altă școală, administrație și legislație, fie ea prelucrat chiar după cel mai modern calapod și neîntrecută ca spirit modern, dar fără să lucreze în acelaș senz, e defectuoasă, rea și neacceptabilă. A doua concepție care e deasemenea rădăcina oricărei chestii naționaliste e faptul că fiecare naționalitate are dreptul indiscutabil, ca toate forțele culturale acumulate în sufletul ei, fie limbă, tradiții și artă să și-le poată cultiva după gustul și felul propriu. Aceasta numesc eu minimul de existență a tendințelor naționaliste din programul minimal și totodată nu trebuie să mai adaug că acest program naționalist minimal corespunde întru toate programului socialist minimal. Între aceste două nu-i nici o deosebire. Căci nici o concepție politică sau economică superioară, nici o fluctuație a ideilor din occident — fie francmasonie sau socialism — nu poate să-și facă drum, câtă vreme acest program naționalist minimal nu e înlăturat. Fără de acesta nu poate fi vorba de pacea cu naționalitățile. Fără acest minim de existență orice încercări de pace de până aci nu sânt decât simple manevre electorale sau afișări speculative pentru a face front în fața unor anumiți protectori priincieri.

— Premiul mal de multeori. —

BOROLINUL

leacul miraculos de casă alui

— — — Dr. Borovszky — — —

se vinde deja și în comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc de casă este neîntrecut la bronșită, boale de nervi și musculare, dureri de cap și dinți precum și la toate boalele obvenite din răceală, ca reuma, podagră, ischias, dureri în oase, aprinderi musculare și amorțire, în fine la dejerături și la înțetarea rănilor provenite din arsuri. — Desinfector și mijloc excelent pentru scutirea corpului. Preparatorii: Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapest, II., Főutca No 77c. Se capătă în sticle de 1-20, 2- și 2-50 cor. În Arad la farmaciile Földes Kelemen, Kárpáti János, Vojtek și Weisz și la farmacia Örs Rezső la Pâncota

Toate acestea însă nu împiedică adevărata democrație să se ocupe de pe acum de marea chestiune a progresului nostru în viitor, de cea mai de seamă piedecă a parlamentului votului universal. De s'ar ocupa numai cu această chestiune cât mai mulți oameni luminați cu suflete neprihănite și dornice de dreptate.

Aromânii*).

Câtă vreme Românii din Nord au un nume de mult stabilit și identic cu numele ce și l-au dat ei înșiși, Românii din sud au o mulțime de nume, dintre cari unele foarte jignitoare.

Până la invazia slavă a-eau numele de *Moesieni, Beseni, Daci*. După invazie: *Vlahi, Balachi Maurovlahi* ș. a. Grecii de azi îi numesc *Vlahi* și *Cufovlahi* (Valahi schiopi). Slavii de azi îi numesc *Țințari*; Turcii *Olah* și *Ulah*; Germanii *Cufovlahi* și *Țințari*; Dr. Weigand *Aromâni*.

Românii înșiși se numesc *Armâni*; Farșeroții și Muzakiarii *Rmâni, Rumâni*; Megleno-Românii — *Vlași*. Pe lângă aceste găsim și multe alte numiri luate dela ținuturile locuite de ei: *Voscopolii, Gramoșteni, Albano-Vlahi, Farșeroții* etc.

Ținuturile locuite azi de Românii din sud numai în parte sunt identice cu ținuturile locuite de ei în evul mediu. Invazia slavă și alte momente au pricinuit o însemnată dislocare.

Astăzi ținuturile locuite de ei sunt foarte reduse.

În *Turcia* locuiesc în mase mai compacte în vilaietul *Ianina, Scutari, Monastir, Cossowo Salonic*.

În *Grecia* ținuturile dela Pind până la Misso lungi sânt curat românești, asemenea și unele din- pe mi-ză-noapte dela Volos. Dar trăiesc Români și în orașele *Theba, Livadia* și *Atena*.

În *Serbia* trăiesc de asemenea mulți Români. În număr de câteva mii îi găsim în *Belgrad* și *Niș* (în acest oraș un suburbu e numit „suburbu va'ah“).

În *Bulgaria* mai există câteva rămășițe în *Balceni*.

În *Bosnia și Herțegovina* rumăuții Românilor e mic de tot.

A da cifre exacte în ce privește numărul Aromânilor e aproape cu neputință. Statistica turcească, împreună cu încasarea impozitelor, soțotește numai contribuții, numai capi familiilor. De altă parte până la 1905 nu cunoștea decât Ortodoxii bulgari și greci. Aromâni n'au existat pentru această statistică până la 10/23 Mai 1905 (când prin o iradea și Aromânii au fost recunoscuți ca naționalitate separată).

În ce privește statisticile Grecilor, Slavilor (Bulgari și Slavi) și chiar ale Românilor, ele în mare parte se întemeiază pe constatări puțin controlabile.

Chiar pentru un străin imparțial care ar călători prin *Turcia*, e aproape cu neputință să ne dea o statistică exactă, după limba maternă, fiindcă în multe părți — cum spre pildă în *Macedonia* — aproape toți bărbații vorbesc în afară de limba lor maternă și una sau două alt limbi. Numai în familie se vorbește — mulțumită femeilor — exclusiv limba maternă.

De altă parte nu te poți întemeia nici chiar pe declarațiile proprii ale locuitorilor, deoarece aceste declarații de multeori sunt determinate de ame-

*) Vezi „Die Südrumänen der Türkei und der angrenzenden Länder“, de *Victor Lazăr*.

nințări cu gloanțe sau interese egoiste. Numai după ce se va restabili pacea și liniștea în *Balceni* se va învedera că Grecii într'adevăr sunt acolo față de celelalte popoare în mare minoritate.

În ce privește Aromânii, cei mai mulți dintre ei sunt — azi! — Grec-români, adică credincioși limbii bisericești paleo grecești.

Lăsăm să urmeze aici câteva tablouri statistice făcute despre Aromâni de deosebite neamuri.

În statisticile grecești numărul Aromânilor variază dela 100 mii până la 600.000.

În statisticile slave dela 300 de mii până la 800.000.

Statisticile franceze, engleze și italiene prezintă aceleași diferențe mari.

Dr. Weigand spune că numărul lor e 373.500 (163.500 în *Turcia*, 150.000 în *Serbia* și 60.000 în *Bulgaria*).

Generalul *von der Goltz-Pașa* spune că numărul lor trece peste 800.000.

Nici statisticile românești nu sunt exacte și hotărâte.

După *Bolintineanu* (»Călătorii la Români din *Macedonia* și muntele *Atos*») numărul lor e 1.200.000. După *I. Nenitescu* (»Dela Români din *Turcia europeană*): 863.000.

Vasile Diamandi profesor la școala comercială aromânească, care în repetite rânduri a făcut călătorii în ținuturile aromânești, prezintă statistica următoare:

În <i>Turcia europeană</i>	570 970
În <i>Grecia</i> (cu <i>Thesalia</i>)	460 000
În alte ținuturi	150 000
Total	1 180 970

Mai mult crezământ meriță în-a statisticile funcționarilor superiori dela școlile aromânești cari spun că numărul Aromânilor e aproximativ 500 de mii.

Activitatea extrașcolară a învățătorilor noștri*).

De Dr. Onisifor Ghibu.

III.

A doua categorie de opere cari trebuiesc săvârșite în interesul educației populare, în afară de școală, sânt:

b) Operele postșcolare. „Operele postșcolare se interesează în primul rând dacă sânt tineri cari n'au învățat de loc sau n'au învățat tot ce trebuia să învețe în școala primară? În vederea acestora se instituiesc cursurile de adolescenți și de adulți.

„A doua întrebare a activității postșcolare este următoarea: cei cari au absolvat școala primară, cât rețin din cunoștințele dobândite? Anchetă cari s'au făcut în deosebite țări au arătat, că aceste cunoștințe se uită în mare parte, ba sunt la poporul nostru sute și mii de cazuri când absolvenții de școală primară uită cu totul și să scrie și să cetească.

Educațiunea postșcolară se interesează în al treilea rând de aceia cari au terminat școala primară și n'au uitat cele învățate.²⁾

În serviciul educației postșcolare stau trei grupe de instituțiuni:

I. Instituții cari înlesnesc cetirea de cărți, adică biblioteci populare. Aici socotim bibliotecile parohiale și bibliotecile agenturilor „Asociațiunii“. Un mare lucru vrea să reali-

*) Fragment din »Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și la educația populară«, Sibiu, 1911. De vânzare la librăria »Tribunii«. Preț 1 cor.

1) Gh. Adamescu n. c. pg. 109.

2) Idem, Ibidem.

zeze în direcția aceasta „Asociațiunea“ prin biblioteca ei populară, care pune la dispoziția tuturor membrilor ei ajutători 11 broșuri pe an gratis. În chipul acesta se poate ajunge, ca țărâtimea noastră nici să nu mai aibă în viitor mare nevoie de biblioteci publice, căci fiecare e în stare a-si crea din cărțile populare ale „Asociațiunii“ câte o bibliotecă privată, pe care să o lase apoi la copii. Aici revine un mare rol învățătorilor noștri: să-i câștige pe toți țărânii cari știu ceti, printre membrii ajutători ai „Asociației“, să-i învețe cum se cetească cu înțeles și cu folos cărțile pe cari le primesc dela această instituție, și să-i facă să-și păstreze cu scumpătate cărțile acestea, pentru a le lăsa moștenire din tată în fiu.

Tot în cadrele „Asociațiunii“ se mai pot organiza case de cetire sau casine pentru popor, unde să se poată ceti și cărți și gazete și unde să se poată ținea și conferințe.

II. Instituții cari organizează cursuri și conferințe, sau așa numitele cursuri de adulți, cari la noi sunt în deplină păragină. Mai acum vre-o trei ani s'a discutat cu mult interes această chestiune dar, cu toate că nu s'au pus și premii pe seama celor ce se vor distinge, nu s'au găsit decât foarte puțini, cari s'au angajat să facă astfel de cursuri, cu toate că munca li-ar fi fost ușurată prin *Abecedarul* dlui *Ioan Bota*. (Sibiu, 1910).

Cursurile pentru adulți pot fi cursuri de reparațiune (pentru analfabeți), cursuri de reviziune (pentru absolvenții școlii primare cari vreau să-și reîmprospăteze cunoștințele din școala primară pe cari le-au uitat, și să-și îmbogățească), și 3 cursuri telnice sau speciale. La noi sub cursuri de adulți s'au înțeles până acuma numai cursurile de reparațiune, în cari adecă avea să se repare ceea ce adulții au neglijat în timpul când ar fi trebuit să cerceteze școala. Cursuri de reviziune și cursuri speciale nu s'au ținut nicăiri, căci conferințele sau șezătorile populare nu sunt identice cu nici unul din acestea. Cursurile au o legătură între sine și sunt făcute de aceeași persoană, câtă vreme conferințele n'au nimic a face unele cu altele și pot fi ținute de diferite persoane la intervale diferite.

La noi e un vast teren de muncă pe toate aceste trei terene. Avem o mulțime de analfabeți, cari din cauza necunoașterii tiparului nu-și pot câștiga nici cunoștințe despre ce se petrece în lume (gazete), nici despre trecutul lor, nici despre felul cum și-ar putea întocmi mai ușor viața, și nu pot nici să se apropie de Dumnezeu prin cetirea cărților de rugăciune și a Bibliei. Ce teren admirabil pentru un învățător în adevăratul înțeles al cuvântului! Răsplata unui astfel de învățător nu e numai de ordin moral, ci ea poate să afle și răsplată materială dela „Asociațiune“ sau dela Consistor.

Cursurile de reviziune, cari la noi sânt cu totul necunoscute, ar trebui să fie de două feluri: pentru adolescenții dela 15—24 de ani, și pentru adulți dela 24 de ani în sus. Pentru cei dintâi ele sânt absolut necesare, fiindcă altfel tinerii pe de o parte uită tot ce au învățat în școală, pe de alta, în lipsa unei ocupații nobile, se dedeau în vârsta cea mai critică a vieții, la lucruri ușurative pe cari o să le regreta mai târziu, când, vai, o să fie însă prea târziu, Cursurile acestea, cari se pot și ele organiza în cadrele Asociațiunii, pot fi un punct din programul unor societăți ale tineretului, — societăți deosebite după sex. Ele se pot extinde asupra tuturor materiilor de învățământ din școala primară, pe cari le pot lărgi și adânci. Ele pot fi întovărășite și de lecturi de gazete și de cărți potrivite, și dată fiind atmosfera de intimitate care domnește aici în o măsură cu mult mai mare decât în școala primară, e de presupus că ele vor putea face în o măsură mai mare pe tineri să îndrăgească cartea, să o socotească ca pe un prieten nedespărțit, gata totdeauna să-l povățuiască, să-l distreze și să-l înalțe sufletește. Altcum, dacă țărânul n'a îndrăgit cartea, ce folos de tot chinul lui de 6—8 ani de zile?

În cursurile de reviziune pentru adulți se pot lua materii ca, economia, aritmetica, istoria și geografia, pe lângă lecturi și pe lângă cântări, dacă în sat nu există o societate anume pentru cântări, Serile de iarnă

sânt atât de numeroase, de lungi și de disponibile, și cu toate acestea majoritatea țăranimei noastre în lipsa unor lucruri folositoare ca aceste cursuri, nu face nimic, sau se duce la cârciumă unde nu face nimic bun, în vreme ce în atâtea locuri unde preotul trăiește bine cu învățătorul, o fac aceasta pentru ca să-și poată petrece serile de iarnă în uritul și primejdiosul joc de cărți, care-l degradează atât de mult pe orice om și mai ales pe cei chemați să fie educatorii alora.

Tot aici aparțin și lecturile publice, adevărate cursuri cari se îndeletnicesc cu diferite cetiri continuate. Ele nu sânt tocmai ceea ce se cheamă la noi șezători sătești, în cari se cetesc anumite cărți continuativ. Cum ar fi d. e. un curs de cetire a Bibliei. Sântem cu toții creștini după nume și după botez, dar câți au cetit cartea cârților, sf. Scriptură, care e temeliea credinței noastre? Nu e acesta oare și un mare păcat și o mare ignoranță? Ar face un lucru minunat, deși e ceva dela sine înțeles, acel învățător sau preot, care s'ar pune să cetească în câteva ierni consecutive, cu țăranii biblia. Măcar să fie numai zece ascultători și tot e un lucru mare acesta, căci din necreștini ce sânt, i-am face măcar pe aceștia creștini, prin cetirea și prin tâlcuirea bibliei. Câte cărți fără nici o valoare cetesc oamenii noștri și cât de puțini se îndeletnicesc cu adâncirea celei mai însemnate dintre toate cărțile din lume! O dovadă și aceasta de superficialitatea culturii noastre.

În afară de Biblie, în scopul cetirei căreia s'ar putea organiza chiar societăți biblice, cari să aibă ca țintă răspândirea scrierilor creștine, s'ar mai putea ceti Viețile sfinților, broșurile din „Biblioteca bunului creștin”, scrierile religioase ale părintelui arhimandrit Nicodem Munteanu, biblioteca populară-religioasă „Andrei Șaguna”, edată de păr. Dr. I. Lupașș. a. de acestea.

Alături de scrierile religioase se poate ceti cu mare folos o istorie a Românilor sau o culegere din scrierile cronicarilor cu graiul înțelept și plăcut (cum ar fi cea apărută sub numele „Din faptele străbunilor”), sau admirabila „Carte pentru popor” alui Pestalozzi, Leonard și Ghertruda, care e o scriere fără pereche și pe care o înțelege și cel mai simplu om, care n'a cetit în viața lui nici o carte. Tot aici s'ar putea face un curs despre „Asociațiune” în legătură cu care s'ar putea trata întreaga istorie culturală a noastră de 50 de ani încoace și s'ar putea ceti, rînd pe rînd, toate cărțile din Biblioteca populară a acestei instituții. Cursuri de acestea sau șezători sătești, se pot ține nu numai cu bărbații, ci și cu femeile. Acestea din urmă le-ar putea conduce învățătoarele noastre, cari ar avea să le cetească femeilor despre creșterea și îngrijirea copiilor, la care se pricep atât de puțin mamele noastre. Dacă ținem seamă, că mortalitatea copiilor la noi e înspăimântător de mare, ceea ce rezultă din puțină pricepere a mameilor cum să-și îngrijască copiii, și dacă ne dăm seama de multele și marile greșeli în educație, va trebui să conchidem că în direcția aceasta e mult de făcut și că lucrul trebuie să se facă în mod sistematic. O foarte potrivită carte, care s'ar putea ceti în șezătorile de femei, ar fi Ionel de V. G. Borgovan, din biblioteca populară a „Asociațiunii”, apoi Leonard și Ghertruda ș. a. În aceste șezători femeile pot veni cu lucrul; învățătoarea (sau preoteasa) le poate fi și în această privință de folos, învățându-le cum să lucreze mai bine, mai trainic și mai frumos.

Cursuri speciale sau tehnice se țin mai ales la orașe, dar ele se pot ține tot așa de bine și la sate. La noi s'ar putea ține cursuri speciale d. e. pentru meseriași și chiar și pentru femeile cari fac din industria de casă un articol de negoț. În localitățile cu mai mulți învățători, unde există reuniuni de meseriași,

s'ar putea foarte bine specializa un învățător în chestiunile privitoare la meserii, în scopul de a ține cu sodalii și cu patronii cursuri sistematice, bazate pe cunoștințe extrase din cărți și reviste de specialitate. Prin aceasta nu numai că am putea avea cu timpul meșteri români tot mai buni, ci am putea face ca numărul lor să se și sporească, alcătuiind cu timpul, o clasă de mijloc, a cărei lipsă ne pricepuște atâtea pagube.

Tot aici se pot număra și școlile populare de menaj și de țesut (industrie casnică) ca un fel de complement al școlii primare.

A treia categorie de opere postșcolare sânt:

III. Petrecherile instructive, cum sânt mai înainte de carte serbările școlare. Consistorul a dat ordin ca fiecare școală să-și ia un patron sau un hram, și ca la ziua acestuia școala se organizeze câte o sărbătoare cu ajutorul elevilor și cu al foștilor elevi. În ordinul din chestiune s'au dat mai multe îndrumări: cum să se organizeze aceste serbări, — și atârână de felul și de însușirea fiecărui învățător și preot, ca să facă din aceste serbări prilejuri de sărbătoare mare și obștească pentru satul întreg și chiar și pentru împrejurime.

Aceste petrecheri n'au numai un rost distractiv și instructiv pentru moment. Ele, aducând și anumite venituri materiale, fac posibile și alte lucrări de folos. Prin stringerea de taxe de intrare se pot aduna încetul cu încetul fonduri, din cari să se mărească biblioteca școlară, să se cumpere cărți de școală pentru copii, să se facă excursii și serbări de vară, să se îmbrace copiii orfani și să se îngrijească copiii neputincioși.

Alte petrecheri instructive sânt mai alurile și excursiile școlare la cari pot lua parte toți sătenii și cu cari ocazii se pot face și anumite producțiuni, după împrejurările locale.

Tot aici aparține și teatrul sătesc (inclusive declamații și recitări), care în urma modificării statutelor „Societății pentru fond de teatru român”, poate să ia un avânt puternic. Această societate lucrează în timpul din urmă cu mult mai mult decât până acum, și prin directorul ei, dl. A. P. Bănuțiu, a organizat în țara întreagă mai multe filiale, a căror înflorire atârână în bună parte și de stăruința învățătorilor. D. Bănuțiu se ocupă cu dragoste și de instruirea diletanților, ba dacă v'ar un grup de învățători l'ar ruga, dsa sunt sigur că ar alerga bucuroși să-i instrueze și pe ei, ca pe instructorii diletanților. Căci, să nu uităm aminti, că pentru toate lucrurile atinse până acum, nu se cere numai dragoste și zel, ci se cere și o pricepere oarecare și o pregătire. Altfel, pe lângă cel mai bun gând, se compromite o problemă însemnată și încă pe timp îndelungat. Așa e și cu teatrul. Învățătorul, care vrea să atragă poporul spre teatru, trebuie să știe alege cu gust piesele teatrale și trebuie să stăruiască ce ele să se și reprezinte într-o formă artistică cât se poate de bună. În scopul acesta trebuie mai întâi ca înșiși să facă școală. Școala aceasta s'ar putea face în parte cu prilejul conferențelor învățătoarești, când s'ar putea reprezenta unele piese teatrale de valoare, din cari învățătorii se tragă mai multe feluri de foloase. Mă gândesc d. e. la piesa Rugineanu ca educator (Flachsmann als Erziehler) de Otto Ernst, care s'ar putea reprezenta cu aceste prilejuri spre cea mai mare plăcere și spre cel mai mare folos al învățătoarelor române. Dacă la conferențele din anul acesta s'ar reprezenta această piesă, care cuprinde în sine mai mult decât un compendiu de pedagogie, învățătorii noștri nu și-ar câștiga numai un anumit grad de îndemânare în arta dramatică, ci s'ar alege și cu admirabile cunoștințe pedagogice, pe lângă că le-ar crește și idealismul pe care li-l'au amorfizat necazurile de tot felul ale vieții.

Tot la operele de activitate postșcolară aparțin și căminurile de ucenici și sodali. În

astfel de căminuri, dacă le-am avea, și-ar putea găsi adăpost în Dumineci și sărbători ucenicii de meserii, a căror educație e de o importanță foarte mare. Acolo ei ar putea să cetească gazete și cărți folositoare și ar avea prilejul de a se cunoaște mai de aproape unii pe alții, legând prietenii, făcând planuri pentru munca lor din viitor și învățând unii dela alții lucruri bune, pe cari nu le știu toți.

Scrisoare din Iași.

Jubileul universității. — Sărbătorirea d-lui C. Stere.

Iași, 15 Aprilie n.

În vederea serbărilor Universității din Iași s'au bătut două medalii comemorative.

Cea dintâi cuprinde pe o parte chipul celor 3 conducători ai neamului (1834—1910) Mihai Sturdza-Vodă; Cuza-Vodă și Carol I, sub care s'a înfăptuit operele mari menite a fi comemorate; pe alta Universitatea din Iași cu inscripția: 75 de ani dela fundarea Academiei Mihăilene; 50 de ani dela fundarea Universității din Iași.

A doua cuprinde pe o parte chipul Domnitorului Cuza și al lui Kogălniceanu cu inscripția: Cuza-Vodă 1820—1873, Mihail Kogălniceanu 1817—1891 iar pe alta un pergament cu cuvintele M. S. Regelui: »Popoarele se onorează pe ele însăși când păstrează și încunjoară cu dragoste memoria marilor patrioși. »Carol«, — înconjurat de inscripția: »În amintirea ridicării statuilor în Iași«

Membrii partidului național liberal din Iași au sărbătorit, Vineri seara, printr'un banchet pe dl. Const. Stere, șeful partidului, bărbatul distins, luptătorul sincer și neobosit pentru izbânda reformelor democratice.

Au luat parte la această sărbătorire toți membrii partidului liberal din Iași cu aceeași unanimă însuflețire cu care l'au ales pe dl. Stere șef al organizației partidului.

S'au rostit firește, toasturi numeroase, în cari fruntașii liberali din Iași și-au exprimat sentimentele de încredere pentru bărbatul pe care l'au găsit demn să-i conducă.

Cel dintâi a vorbit venerabilul d. Nicu Gane, fost ministru și primar al Iașilor. În cuvinte elocvente, d-sa a arătat că partidul liberal sărbătorește un eveniment însemnat: reorganizarea clubului liberal și începerea luptei pentru revendicările maselor populare, spre binele țării. D-sa a închinat pentru d. I. C. Brătianu, șeful partidului liberal, pe care l-a asigurat de întregul și neclintitul devotament al partidului liberal din Iași, — și pentru sărbătoritul C. Stere, în care membrii își pun toată încrederea că va duce la izbândă lupta începută.

În cuvinte mișcătoare, dl. C. Stere a reamintit, vremurile când se afla, izolat de lume și coplesit de gânduri triste, în câmpii ghețoase ale Sberiei. O întâlnire cu un țaran recrut, român, a trezit în sufletul său distins ideea de a lupta pentru unitatea sufletească a neamului românesc. De atunci, vreme de 12 ani, d-sa a trăit în țară viață retrasă, cufundat în studiile sale. Dar în urma cumplutului an 1907, d-sa a văzut limpede și hotărât că masele țărănești trebuiesc neapărat chemate la viață publică, și că trebuie să iasă din rezerva pe care și o impusese. De-aceia n'a mai putut refuza de a se găsi în rândul înfrânit al luptătorilor pentru realizarea votului obștesc.

Dl. Stere, cu o admirabilă elocință, a exprimat apoi convingerea că partidul liberal e o forță însemnată de reînnoire a vieții noastre publice, care va aduce negreșit la izbândă ideea aceasta mântuitoare. Șeful acestui partid, d. Ion I. Brătianu, a dat însuși semnalul pentru marea luptă democratică ce se va da.

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: **Székely și Réti** mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

== Mare asortiment în trusouri pentru mirese. ==
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

Sfârșindu-și cuvântarea, d. Stere a închinat pentru d. Ion Brătianu, șeful întregii democrații române, și pentru toți membrii partidului național liberal din Iași.

Entuziasmul provocat de această cuvântare înălțătoare a fost de nedescris. Întreaga asistență a făcut dui Stere o sinceră și călduroasă manifestare de dragoste și simpatie.

Au mai rostit cuvântări d. Ath. Gheorghiu, G. Săndulescu, Pandele Zamfirescu, Arbore, Dr. Turcanovici, V. Sassu, Al. Șmelț, Dimiriu, Păușești, Gh. Mărzescu și Berceanu.

Congresul socialistilor din Ungaria.

Budapesta, 17 April.

Partidul social-democrat din Ungaria și-a început ieri congresul anual, proiectat pe mai multe zile în Budapesta. După raportul comisiei verificatoare iau parte la congres: 71 de sindicate centrale cu 129 delegați și 51 sindicate provinciale cu 63 delegați.

Câteva ediții de seară ale ziarelor ungurești aduc știrea că în ziua întâia a congresului s'au dat pe față mai multe nemulțumiri față de comitetul central al partidului. I-s'a imputat comitetului lipsă de energie în agitațiile din anul trecut. La rândul său comitetul s'a plâns de inaniția organizațiilor din provincie cari au administrat slab darea de partid. Iar fără bani nu se pot face acțiuni mai mari. Importantă este pentru noi fraza din raportul general: »Activitatea comitetelor organizațiilor naționaliste este nulă«. Presa partidului stă materialicește rău. Chiar și »Népszava«, organul principal al partidului, lucrează cu deficit.

Unul dintre oratori s'a ridicat împotriva teoriei, ca chestiunea votului universal să fie proclamată de idee fundamentală a partidului. Experiența dovedește, că dacă membrii partidului se aleg de deputați, nu sânt cu nimic mai buni decât reprezentanții claselor dominante.

Ședința de ieri a fost inaugurată cu cântări socialiste. Înainte de ce s'ar fi intrat în discuția punctelor din ordinea de zi sindicalistul Belak a atacat cu violență pe Garbai, care în calitate de membru al conducerii s'a prezentat nu de mult în fruntea unei delegații muncitorești la ministrul de comerț Hieronymi. Președintele Weltner roagă auditorul să treacă la ordinea zilei peste acest atac, după ce conducerea a reprobabil la timpul său procedura lui Garbai.

Întâiul punct al ordinea de zi a fost discursul lui Buchinger, unul dintre popularii șefi ai socialistilor. El a prezentat adunării raportul general. În firul discursului său s'a ocupat înainte de toate cu situația organizațiilor din provincie, găsindu-o nesatisfăcătoare din cauză că taxele nu se plătesc reglementar. Casa partidului are în numerar numai 7000 de coroane, deși ar trebui să aibă 20.000. A vorbit apoi despre politica guvernului. Spune că soarta votului universal n'a fost depusă nici când în mâni mai nesigure decât cele ale contelui Khuen, care a crescut în școala reacționarismului celui mai cras.

Căpitanul de poliție Pekáry a invitat la aceste declarații pe președinte să-l cheme la ordine pe Buchinger, a primit însă răspunsul că oratorul a atacat numai politica nu și persoana ministrului.

Buchinger, continuându-și discursul, a spus că guvernul nu-și bate capul decât cu inventarea a noi mijloace de-a stoarce poporului banul pentruca să poată îngrămădi milioanele necesare molochului de mare putere. Parlamentul actual nu are simț pentru nevoile popoarelor și de aici indiferența lui față cu po-

litica guvernului. În Austria parlamentul votului universal a făcut mai bucuros „harakiri” decât să întindă o mână de ajutor la risipirea milioanele asudate de popor. Partidul socialist va lupta totdeauna pentru votul universal, cu o supremă hotărâre.

Au urmat la cuvânt delegații sindicatelor din provincie. Berkovits (Cluj) a vorbit despre necesitatea unei noi organizări a sindicatelor provinciale. Szabó I. (Cinci-biserici) a respins afirmația lui Buchinger că organizațiile din provincie nu și-ar face datoria. Vina o poartă centrul care nu întinde sprijinul necesar. Ungăr (Nagykanizsa) și Dr. Roth Otto (Timișoara) au vorbit în același sens împotriva lui Buchinger, dr-ul Roth a protestat apoi împotriva intenției centrului de a desființa ziarul „Volksblatt” organul socialistilor germani dela Sud. Centrul ar dori să câștige abonați mai numeroși pentru „Volksstimme”, care e organul german redactat în centru.

Ședința s'a continuat după amiază. Membrul Koln M. a atacat conducerea pentru lipsa de energie ce arată în organizarea grevelor. Conducerea scapă cele mai favorabile momente și n'a făcut aproape nimic. *Rottenstein Mor a vorbit împotriva votului universal producând neobișnuitul motiv, că conducătorii socialiști ajunși în parlament nu fac nimic pentru program.* A mai vorbit Molnár M. (Cașovia) împotriva clericalismului. Congresul a adoptat apoi raportul general.

A urmat discuția la punctul despre organizație, agitație și presă. A vorbit un alt șef socialist: Weltner. A constatat și el insuficiența puterilor de organizare. În lipsă de mijloace materiale organizația se încheagă cu greu mai cu seamă în provincie. Cotizațiile de partid nu se plătesc regulat. Trebuie create centre conducătoare în diferitele puncte ale țării. Trebuie să se puie mai multă grijă în educația muncitorimei. În anul viitor conducerea va trimite în aceste scopuri conferențieri pretutindenea. *Conducătorii acțiunii printre naționalități nu-și fac datoria, activitatea lor e nulă.* Presa partidului e tot slab sprijinită și „Népszava”, organul principal se luptă cu deficite an de an.

Ședința s'a ridicat seara la orele 7.

Azi, Luni, s'a continuat congresul. I. Horváthi (Szombathely) a vorbit împotriva socialismului. Sándor Gyula (Ujpest) a spus că umblând prin părțile slovacești a experiat că *vre-o câțiva secretari de sindicate primesc regulat parale din Bohemia și că reprezintă interesele cehești.* Au mai vorbit încă mulți alții despre chestiuni de mai puțină importanță.

La propunerea secretarului Wittich discuția s'a încheiat, urmând alegerile pentru comitetul central. Ședința se va ridica cătră sară.

Excursiunea elevilor dela gimnaziul român din Brașov.

Pe bordul vaporului în drum spre Bosfor.

Un vechiu vis al nostru ni-l-am văzut astăzi întrupat: acela de a face o excursiune de studii în Italia. Și de oarece banii adunați. — am început încă în cl. I. gimn. să adunăm — s'au urcat la aproape 300 cor., ne-am hotărât să-i mărim proporțiile, mergând prin București—Constanța—Constantinopol—Atena și de aici prin Pireu la Catania—Messina și apoi în sus spre Roma și să ne înapoiem pe la Fiume.

Ziua plecării s'a fixat pe 30 Martie. Iși poate închipui fiecare însuflețirea, cu care ne pregăteam și care creștea, cu cât se apropia ziua plecării. Și a sosit repede.

Joi dimineața cu trenul accelerat de 5:26 am plecat din Brașov, 24 studenți. Dl prof. Dr. I. Blaga cu dna și dsoara, și dl Dr. N. Garoiu adv. în Brașov, la cari s'au mai alăturat în București: Dl Dr. M. Benclevski, notar public în Dorna-Vatra cu dna, dsoara Irina Cristescu din Mehedintzi, dnii R. Cioflec și I. Papuc, doctorand în teologie. Ziua frumoasă a marit și mai mult buna dispoziție a excursioniștilor.

Din Predeal am avut vagon separat, care era plin de voie bună și însuflețire, mai ales manifestându-se la ceice n'au mai pus piciorul în țara mună. Așa am ajuns în București, unde ne-au așteptat la gară câțiva studenți universitari din Transilvania, cari ne-au condus prin oraș. În timpul relativ scurt cât am stat în București, am vizitat Muzeul zoologic, Academia română, unde ne-a impresionat afabilitatea cu care ne da explicațiile dl Caracș, prof. și funcționar la Academie, apoi Ateneul, Muzeul istoric dela universitate, unde am văzut acel tezaur din sec. IV. i. H. numit „Cloșca cu pui de aur”, și în sfârșit admirabila biserică „Domnița Balașa”.

La 4 jum. am plecat spre Constanța. Vesselia de înainte de amiază ține și acum — micșorată bineînțeles de părerea de rău, că a trebuit să părăsim, așa repede capitala României. Am ajuns la 10 ore și îndată ne-am îmbarcat pentru Constantinopol. Marea Neagră este foarte liniștită și mica îngrijire ce o cercam pentru „boala de mare” a dispărut. Ne plimbăm veseli pe bord și admirăm colosul de apă, de care sântem încunjuțați. Peste 6 ore ajungem în Constantinopol, unde nu vom sta mult, căci peste alte 4 ore plecăm din frumosul Bosfor spre Pireu. Cor.

Sfințire în capela românească din temnița Aradului.

Arad, 17 Aprilie.

Eri, cu prilejul s-tei sărbători a Floriilor, a avut loc sfințirea obiectelor bisericesti donate de doamnele române din Arad, pentru capela românească din temnița din localitate. Actul sfințirii a fost oficiat de Părintele Gavriil Bodea. Au luat parte la ceremonia religioasă d-nele: Adriana Ispravnic, Iovanca Nemeth, V. Antonescu, Marilina Bocu și d-ra Aurelia Păcurariu. După terminarea sfințirii, Părintele Bodea a ținut o scurtă cuvântare, adresându-se doamnelor prezente cărora le-a mulțumit pentru nobleța cu care au venit într'ajutorul s-tului Altar al capelei. Deținuții, cari umpleau capela, foarte înduioșați și mișcați, plângând, au mulțumit umil, doamnelor ce coborâse până la ei, să se îngrijească de amarul zilelor lor.

Au dăruit pentru capelă, d-nele: Ana Dr. Demian: două frumoase sfeșnice; V. Antonescu: o cruce de argint; Marilina Bocu: o coperitoare brodată pe borangic, pentru masa s-tului Altar.

Au contribuit la lista de colectă d-nele:

Iovanca Nemeth	—	—	—	C.	30—
Adriana Ispravnic	—	—	—	—	10—
Letiția Oncu	—	—	—	—	20—
Elena Raicu	—	—	—	—	10—
Sofia Beleş	—	—	—	—	10—
Sofia Papp	—	—	—	—	5—
Lucreția Herbay	—	—	—	—	8—
Sofia Iltu	—	—	—	—	5—
Elena Goldiș	—	—	—	—	10—
Ecaterina Vătan	—	—	—	—	10—
Văd. Emilia Dr. Trailescu	—	—	—	—	5—
Văd. Luiza Dobos	—	—	—	—	6—
Elena Popovici, Maria și Trandafir Draghina (Tincova)	—	—	—	—	18—
Victoria Dr. Erdelyi (Orăștie)	—	—	—	—	10—
Păr. Romul Ciorogar	—	—	—	—	10—
Păr. Simeon Bulcu (Smoșches)	—	—	—	—	4—
Dl Horia Tomas (funcționar Maria-Radna)	—	—	—	—	5—
Dl Ioan Nemeth	—	—	—	—	5—

Suma totală C. 181—

din care s'a cumpărat:

Un rând odoare preoțești, executate în Atelierul Reuniunii femeilor din Hunedoara, dela Orăștie	C.	80—
O icoană cu învierea Domnului și o candelă cu unt-de lemn și fitil dela librăria diecezană (loco)	—	21.50
Un litru un-de-lemn și 2 lumânări de ceară	—	2.20
Un lăntșor de suspendat candela	—	1—

50 buc. cărți, legate (dela librăria
Tribunii) — — — — — 41.80

Cheltuit cu totul: C. 146.50

Au mai rămas — — — — — C. 34.50
cari se depun în casa Bisericii ca fond al
capelei ortodoxe din temnița Aradului.

S'aintocmit o bibliotecă pentru deținuți, compusă din 38 volume din biblioteca populară a Asociației, iar restul din alte scrieri, — cărți de cei mai de seamă autori, povești morale, manuale asupra lucrării câmpului, igienă, istorioare cărți, de istorie și de rugăciuni etc.

Biblioteca compusă din 50 volume legate și numerotate, poartă fiecare inscripția: Biblioteca deținuților români din temnița Aradului, dăruită de d-nele române din Arad — a fost predată de doamna Marilina Bocu în îngrijirea și supravegherea dlui inspector al închisoarei.

Doamnele Române din Arad își exprimă pe calea aceasta viile lor mulțumiri dlui prim procuror Ludovic Szokolczay, care a binevoit a primi cu multă gentileță solicitarea femeilor române.

Părintele Gavril Bodea din Arad ne roagă să publicăm următoarele:

Prea onoratele doamne, cari au avut bunăvoința să împodobească altarul nostru părăsit din trista împărăție a temniței din Arad, rog să binevoiască a primi și pe aceasta cale pentru fapta lor creștinească, adânca mea mulțumită. Dumnezeu le răsplătească din darurile sale, că și-au adus aminte de nenorocirii cari acolo n'au altă bucurie, decât mângâierea bisericii. Arad, 16 April 1911. Gavril Boda, paroh.

Din străinătate.

Situația în Mexico. Știrile sosite în timpul din urmă din îndepărtata republică a Mexicului, asigurau despre liniștirea turburărilor, cari luaseră început în stat. Astăzi însă putem înregistra continuarea turburărilor, în ciocnirea trupelor cu cetele revoluționare. Această nouă izbucnire a nemulțumirii a adus cu sine și primul caz de amestec formal al Statelor-Unite în afacerile republicei. Fiind bătute de revoluționari trupele mexicane și-au căutat refugiu pe teritoriul Statelor-Unite. Călcând hotarele și revoluționarii a intervenit armata Uniunii și a silit la retragere pe revoluționari.

Interpretarea dubietății Statelor-Unite în afacerile Mexicului se menține. Guvernul din Washington sprijinește pe sub ascuns tendințele revoluționare, ca apoi într'un moment oportun să poată interveni, ceea ce însemnează ocuparea teritoriului până la canalul de Panama, care e proprietatea Statelor-Unite. În ce privește ocuparea Americii de mijloc Uniunea a încheiat un acord cu Anglia care îi va da sprijinul într'un eventual amestec al Japoniei.

Răsboiul iminent în Balcani. Ziarul rusesc »Moscovschia Viedomosti« din Moscova publică un articol senzațional în care spune că revoluția albaneză poate da naștere la multe complicațiuni în primul rând pare inevitabil războiul turco-muntenegrean și apoi răscoala generală din Macedonia se așteaptă în tot momentul.

Dar dacă lucrurile vor ajunge aici, ușor își poate oricine închipui, că Bulgaria și Serbia vor lua apărarea fratilor lor, și Grecia de asemenea va ataca pe turci pentru realizarea idealului ei.

În asemenea caz România și Austro-Ungaria cari de mult să pregătesc și cochetează împreună, vor căuta să tragă foloase cât mai mari posibile.

Imperiul Habsburgilor va voi să și împlinescă rolul istoric, ocupând cât mai mult teritoriu în spre Salonic, iar România va încerca să-și întindă frontiera și ramificațiunile nordice ale Balcanilor dobrogeni.

În actualele împrejurări Rusia nu dorește nici un fel de complicațiuni. Ea a căutat prin toate

mijloacele ce i stăteau la îndemână, să evită conflictele sângeroase. De asemenea a căutat să apere integritatea teritoriului a slavilor balcanieni.

Cu toate acestea însă împrejurările au angajat astfel brațele Rusiei, încât acum pare că e lipsă de orice influență în Balcani.

Staturile sânt zadarnice și nu pot potoli răscoala Albanezilor. Muntenegrenii chiar dacă ar voi să asculte totuși trebuie să se supună desfășurării evenimentelor. Aceștia au de veci pe Italia și Austria și vor ține seama numai de atitudinea lor.

Când Bosnia și Hertegovina a fost anexată. Rusia a fost atât de slabă încât n'a putut să împiedece această trunchiere. Acum însă, în urma aplanării conflictului cu China, dacă cumva se vor produce complicațiuni în Balcani, dacă Austria se va atinge de Muntenegru sau Serbia, ori dacă România va înainta cu un singur pas în interiorul Bulgariei, Rusia este dator să intervie cu toată hotărârea ce i-o dictează împrejurarea.

Actuala situație a Balcanilor, zice numitul organ, este mai grea decât, cea dela 1876, care a precedat războiul ruso-turc. Evenimentele de azi dovedesc, că deslegarea problemei Orientului european se apropie, și Rusia trebuie să fie la postul ei, spre a nu se rezolva chesiuinea în defavoarea statelor slave, pentru care proiectarea lor a făcut atâtea sacrificii.

Din „Monitorul oficial“.

— 16 Aprilie. —

Prin două ordonațiuni ale ministrului de interne se îngăduie intrarea din nou în Ungaria a ziarului italian din Milano »Il Secolo« (oprit la 1876!) și a alte patru ziare sârbești din Regatul Serbiei.

Statutele reuniunii de cântări gr.-or. române din Mercuria au fost aprobate de ministrul de interne sub numărul 43.240.

INFORMAȚII.

A R A D, 17 Aprilie n. 1911.

— **Sărbătoarea scriitorilor români.** Șezătoarea literară dela Dunineca Tomii promise a fi o mare și frumoasă sărbătoare. Din toate părțile se manifestă cu viu interes și după toată probabilitatea va fi o mare afluență de public ales și distinși.

Azi și-a mai anunțat participarea poetul St. O. Iosif și va lua probabil parte și d. Dr. Sextil Pușcariu, distinsul profesor dela Universitatea din Cernăuți.

Șezătoarea va avea loc seara. După șezătoare va urma danț. Damele sunt rugate să se prezinte în costum național.

— **Cel mai vechiu monument de limbă românească tipărită cu litere latine** — dupăcum ni-se telefonează din Budapesta — se află în proprietatea dlui Iuliu Teodorescu, bibliofil în Budapesta (cartierul Steinbruck). Anume, el s'a dus zilele aceste să cumpere la anticarul budapestan Koch o biblie veche și a găsit o scoarță veche, învâlită în piele. Desfăcând scoarța a dat de-o filă tipărită cu litere latine, dar cu ortografie ungurească. Spre marea lui uimire a constatat că vorbele sânt românești și că ele conțin parafraza a zece psalmi. Psalmii poartă titlu unguresc. Documentul acesta, după afirmațiile pricepătorilor ar fi foarte prețios. Va apărea în curînd adnotat și cu facsimile în editura dlor Dr. Gheorghe Alexici și Dr. Viador Stritcky.

— **Ofițeri români distinși.** »Monitorul oficial« al Austro-Ungariei, publică decretul

imperiale, prin cari dnii locotenenți români Xenofon Roman din reg. 63 dela Bistrița este detașat la marele stat major din Viena și Alexandru Micu dela reg. 64 din Orăștie la institutul geografic din Viena.

Impăratul Francisc Iosef a decorat pe ambii locotenenți cu medalia »Signum laudis« pentru merite.

— **Promoție sub »auspiciis Imperatoris«.** Din Cernăuți ni-se scrie: Sâmbătă, la 15 Aprilie, a fost promovat în aula universității doctor în sfânta teologie dl Ștefan Cioroian, de origină din Comloșul-mare (Bănat).

Dl Romulus Căndea, originar din Avrig, a prestat cu succes foarte bun rigurosul al II-lea în teologie. Promovarea de Dr. însă se amână, pentru că dl Căndea, la sfatul profesorilor universitari de aici, își va înainta rugărilor pentru a fi promovat »sub auspiciis Imperatoris«.

Laudă dlui Căndea, căci e primul dintre ardeleni, care a obținut acest succes aici!

— **Aerografia la Indieni** Indienii piei-roșe din valea râului Putumayo, în partea de sus a Amazonului, au un fel de telegrafie fără sîrmă. Întrebuințează două toci de lemn de mărime deosebite și cu găuri prin ele. Lovindu-le cu ciocanul, dau sunete deosebite, cari se aud la 10—12 km. Au combinat un fel de cod, ce înțeles are un sunet înalt urmat de unul jos sau două joase, sau două înalte, etc., deci un fel de alfabet Morse, dar ideografic, un arătător de sunete.

S'ar putea lesne întrebuința alfabetul lui Morse pentru sunetele limbei. Având asemenea stații din loc în loc, în scurt timp s'ar putea trimite tot felul de știri la sute de km.

— † **Silvia Vidu**, soția compozitorului nostru Ioan Vidu din Lugoj a trecut la cele vecinice după lungi și grele suferințe, Sâmbătă în zorii zilei, în etate de 44 ani. În mormântarea ei a avut loc Luni d. m.

Trimitem condoleanțele noastre nemângăiatului soț.

— **Fapte frumoase.** Din Urmeniș ni-se scrie: Cu bucurie vestim lumii creștine că în comuna noastră Urmeniș (tractul Băsești) s'a început clădirea unei nouă biserici românești de piatră, în preț de 33.000 coroane.

Anul trecut s'a clădit o nouă școală românească gr. cat., care poate face fală oricărui oraș.

Laudă și cinste celor din dărnicia și hărnicia cărora s'au putut săvîrși aceste fapte frumoase. S. S.

— **Mare incendiu în Zenta.** Sărbătorile învierii au fost pentru locuitorii orașului Zenta, zile de încercare. Teama de pustiirea proprietăților în urma incendiului izbucnit în localitățile primăriei a cuprins aproape pe toți orășenii. Focul ajutat de un vânt puternic amenința cu pustiirea orașului, lipsit aproape cu totul de ajutorul pompierilor.

Primele flăcări au fost văzute în apartamentele expediției, unde s'a iscat incendiul. Flăcările au cuprins în timp scurt întregul edificiu foarte vechi de altmîntreiea. Ajungând la turn au mistuit cu o repeziune uimitoare, schelele cari țineau coperișul. La signalul de foc, câțiva oameni nișiți în ore libere pompieri, au venit la fața locului. Fără scări și alte lucruri necesare s'au apucat la operație. Unul dintre ei s'a urcat în turn, dar deodată observă că era în mijlocul unor flăcări, de unde nu se mai putea reînapoia. Scăpând pe o ușiță a ieșit pe balconul turnului, care amenința să se călîme.

Ne fiind la dispoziție scări cu ajutorul cărora să coboare și neavând nici dănsul frînghia de salvare, era într'o situație foarte critică. Soțul lui Béla Supits își frângea mâinile la vederea soțului său amenințat cu moartea.

Lumea adunată deasemenea era cuprinsă de milă și compătimire pentru cel căzut jertfă datoriei. Era o scenă înfiorătoare. Pompierii au îndreptat pompele spre tovarășul ajuns în acea situație desperată. Supits și-a desbrăcat rocul pe care îl ținea înaintea razei de apă ca să-l ude, apărându-se astfel împotriva flăcărilor cari năvăleau cu furie. A stat aproape o oră în luptă cu flăcările, până când un pompier luându-și inima în dinți s'a urcat prin fum și dărâmături în turn, și i-a dat o frânghie de salvare, cu ajutorul căreia și a mântuit viața. Avât Supits cât și soția sa zac bolnavi în urma agitației avute.

Incendiul a pătruns și în edificiul judecătorei, care se află în nemijlocită apropiere cu primăria. Focul a putut fi însă localizat. Scânteile duse de vânt amenința orașul. La o depărtare de 200 de metri de primărie s'a aprins de scânteile purtate de vânt biserica rom.-cat., care a ars deasemeni până la pământ.

— **Monete prețioase ardelene.** În Frankfurt am Main s'a licitat zilele trecute o colecțiune de monete. Grupa cea mai importantă din colecțiunea aceasta se alcătuiă din monete ardelene, dintre care unele s'au vândut cu prețuri foarte mari. Un galbin pe vremea principelui Sigismund Báthori (1598) s'a dat cu 535 de mărci; o altă bucată având pe Moise Székely (1603) cu 1150 de mărci; o monedă de pe timpul lui Gabriel Báthori, turnată în Sibiu (1612), cu 545 de mărci.

— **Săpături în Macedonia.** În Anglia s'a înființat o societate pentru cercetări arheologice în Macedonia. În frunte e cunoscutul cercetător al istoriei primitive a Cretei, etc. Arthur J. Evans. Macedonia e cheia prin ajutorul căreia se vor deslega o mulțime de probleme. Intre acestea e cucerirea Greciei de năvălitori veniți dela Miază-noapte și răspândirea înfrurii culturale elene spre mijlocul Europei. Societatea va studia totodată remășițele de obiceiuri vechi și topografia.

Mai întâi va începe săpături în împrejurimile Salonicului.

— † **Nicolae Onciul** învățător comunal după o grea boală de mai multe săptămâni în 14 Aprilie 1911 și-a dat sufletul nobil în mâinile Creatorului în anul al 56-lea al vieții și al 35-lea an de serviciu.

— **Tulburările vierilor francezi.** Toată provincia Campagne e în fierbere, guvernul a trimis până acum la fața locului peste douăzeci de mii de soldați cari țin furia răsvrațiilor în frâu. Baricadele sânt rind pe rind cucerite și mulțimea se retrage în fața baionetelor armatei. Conducătorii tulburărilor au fost prinși de autorități, dar manifestațiile continuă totuși trecând ca o furtună peste avutul fabricanților și lăsând în urmă o paragină ca după vandali. Pentru iscodirea pozițiilor celor răsvrațiți guvernul a trimis la fața locului aeroplane și a declarat stare de asediu pentru patru săptămâni.

— † **Antoni Boțco**, fost învățător în Archiș, a răposat în etate de 42 ani lăsând în urma sa văduva cu 4 orfani și pe unciul frate Pavel Boțco, învățător pensionat în Arad. Inmormântarea lui s'a făcut prin preoții Simion Stana din loc și prin preotul Papp din Groși în prezența unei mulțimi de popor, care veni să dea ultima onoare mult prețuitului său fost învățător.

A rostit o foarte frumoasă predică dl preot Stana.

Fie-i țărna ușoară și memoria binecuvântată!

— **Regele Petru pe la curțile Europei.** Se afirmă mai nou cu toată siguranța că regele Petru al Serbiei va vizita pe Francisc Ferdinand la Budapesta. Întâlnirea aceasta va avea loc în restimpul dela zece până la cincisprezece Mai, având în vedere că regele Petru va vizita la 22 Mai și pe președintele Fallières, iar în drum se va opri și la Berlin. Cât va sta regele Petru la Budapesta se va da și un bal de curte, iar M. Sa Pa lua parte și la inspecția trupelor pe câmpul Vérmező. În anturajul

regelui Petru e ministrul președinte Pasici și ministrul de externe Milanovici împreună cu mai multe somități civile și militare, cari il vor însoți și la Paris. Aici va sta trei zile și la sosire va fi așteptat de președintele Fallières, președintele camerei și al senatului și mai mulți miniștri. În decursul cât regele va sta la Paris se va da un dineu în palatul Elysée și o reprezentație de gală la Operă, iar ziua următoare va cerceta școala militară din Saint-Cyr unde și-a făcut și el studiile militare.

— **Catastrofa unui aviator.** Din Paris vine știrea morții ofițerului dela secția aeronautică Briasson, pricinuită de prăbușirea aeroplanului său pe aproape de Dambouillet. Aviatorul era la înălțime de două sute de metri și tăia aerul cu mare viteză când motorul a încetat subit să mai funcționeze, iar mașina a dat să cadă. La vr'o sută de metri aparatul s'a dat peste cap și izbindu-se de pământ s'a stărmat în bucăți îngropând și pe aviator sub el. Când au sărit să-i dea ajutor, l'au găsit mort sub dărâmăturile aeroplanului.

— **O scrisoare a arhiducelui Johann.** Ziarul „N. Fr. P.” din Viena în numărul său de Paști publică o scrisoare încă necunoscută a arhiducelui Johann, adresată în Ianuar 1890 pe când petrecea în Germania cătră un prieten al său. Intre altele scrisoarea spune: „Mă atinge simțitor că la K' — am pierdut douăzeci de milioane. Pentru mine în situația de față e o lovitură destul de grea. Viața de acum mi-i nesuferită. Acum când sânt liber și m'am debarasat de o existență ce nu-mi convenia, mă pun bucuros pe muncă, ca să-mi câștig pâinea de toate zilele. Imi pare rău că războiul atât de mult dorit nu se va întâmpla, căci altcum să mă crezi că te-ai fi întâlnit cu mine cu locotenent-colonelul de altădată, defilând cu pușca la umăr ca soldat de rind. Dar e sigur că brațul și sufletul îmi va rămânea întotdeauna al împăratului și a țării”.

— **Concert și teatru în Torac.** Tinerimea română școlară din Toracul-mare invită la concertul și reprezentația teatrală ce vor avea loc la 24 Aprilie n. în sala ospătării dlui Teodor Secoșan. Se va juca „Despre lăcomie”, patrule de Maria Drăgan, predat de elevii școlii. După reprezentație urmează joc.

Inceputul la orele 7 seara.

× **Noutăți de ridicul**, geante de mâni, cofere, articole de sport, rachete pentru tennis, bile și nețuri, fotbal, mingii, bastoane, parfumuri, apă de Colonia, apă de păr, praf de dinți, săpun, perii, pieaptene și articole de modă se află cu prețuri moderate la **Hegedüs Gyula**, Arad Andrassy-tér 15.

— **Se caută o fată** din familie de țaran ori maiestru, ca ajutor în casă. Adresa la Administrația „Tribunei”.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare **Dr. Onisifor Ghibu, Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și educația populară à Cor. 1 plus 5 fil. porto.**

La Librăria Tribunei se află de vânzare **ilustrate frumoase de Paști cu inscripția „Christos a înviat” și anume:**

Copilași cu miei, iepuri cu ouă roșii.

„ cu iepuri, chipuri hazlii.

Porumbel cu ou roșu.

Ingerași cu ouă roșii, cățăluși cu ouă roșii etc. etc. bucata 6, 8, 10 și 12 fileri.

Pui în joben, fetițe cu ouă, dame frumoase, părechi amoroase, bucata 12, 14 și 16 fil.

Ilustrate de Paști, cu inscripție, sortate foarte frumoase. 100 bucăți cu Cor. 450 + speșele de porto.

Tablourile lui Grigorescu în Arad.

La Librăria Tribunei se află de vânzare 20 de reproduceri după tablourile celui mare pictor român Grigorescu.

Fiecare tablou costă cor. 250 + porto poștal. Mărimea e (cu carton cu tot) 30 cm. lățime și 40 cm. lungime:

1. La vatră. 2. Lucrând. 3. Interior la Vitre.
4. Hora. 5. Ovreiu din Galația. 6. Colț de atelier. 7. Portretul pictorului. 8. Bâlcu la Băcău. M. S. Regele Carol I. 10. Mica Bretonă. 11. M. S. Regina Elisaveta. 12. Nud. 13. Primăvara. 14. Tărăncuța cu viței. 15. Intoarcere dela Bâlcu. 16. La pășune. 17. Rodica. 18. Pe plaiu. 19. Ciobănaș pe valea Prahovei. 20. Apus de soare la Barbizon.

La „Librăria Tribunei” se află de vânzare următoarele cărți mai nou apărute:

Ion Dragoslav: **Nuvele**, a 2 cor. + 20 fil. porto.

Duliu Zamfirescu: **Anna (Ceace nu se poate)** a 2 cor. + 10 fil. porto.

Biblioteca „Stéaua” a. 20 fil. + 5 fil. porto.

Nr. 24. St. O. Iosif: **Din legendele Neamului Hohenzollern.**

Nr. 257. Dragoslav: **Flori și Povesti.**

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare: **Bibl. Minervei** a 30 fil. + 5 fil. porto:

Nr. 100. Dr. Th. Miroșenescu: **Cura de slăbit și de îngrășat.**

Nr. 101. C. Flamarion: **Urania. Volumul I. Traducere de I. Mihălcescu și C. Chifu.**

Nr. 102. C. Flamarion. **Urania. Vol. II. Traducere de I. Mihălcescu și C. Chifu.**

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.**

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și 3718.

MOBILE

din cauza schimbării localului
se vând cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile alui

BEISZ

Oradea-mare-Nagyvárad
dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

CREDIT

pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți mij-
locește mai avantajos:

Herzog Sándor

Arad, Str. Weltzer János 15.

— Telefon No 376. —

Aviz!

La Dr. Aurel Ciutu, medic practic român în Graz, Jakomini gasse 63 se primesc numaidecât 3 tineri români, sau 3 coconita române din familie bună, cari voiesc să studieze sau să petreacă în Graz în locuință cu întreținere deplină. Prețul de persoană lunar 90 Cor. Pianu e la dispoziție. Cu informațiuni mai detaliate servește bucuros Dr. Ciutu.

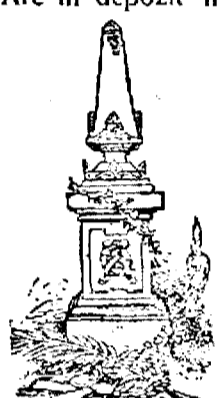
Crocsé Ferencz

proprietarul unei mine de peatră din Gõdemesterháza.

Atelier de pietrărie și monumente

în Marosvásárhely, Kalvária-u. 6.

Are în depozit monumente sepulcrale din marmor, granit și sienit, dela cele mai simple până la cele mai somptuoase, pregătește de asemenea orice lucrări pentru edificii și cavouri familiare.

Prețuri ieftine și serviciu prompt.

Planurile se execută gratuit

Atelier modern.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1910.
27 Martie.

1911.
19 Martie. 26 Martie.

ACTIV

128 775 192	{ 90 869 990 Rezerva metalică aur	120 096 077	168 709 569	169 704 077
1 465 172	{ 37 875 500 » trate aur	49 608 000	1 251 270	1 228 695
67 655 514	Argint și diverse monete		105 778 479	101 924 467
27 700 891	Portofoliu român și străin		25 310 616	24 613 416
11 999 924	{ *) Impr. pe ef. publice	11 670 300	11 999 924	11 999 924
14 925 995	{ » în cont curent	12 943 116	17 968 7	17 956 87
3 119 621	Efectele capitalului social		4 293 621	4 293 621
5 999 8 8	Efectele fondului de rezervă		6 020 644	6 020 670
710 279	» » amort. imob. și mașin. de imprim.		726 113	728 513
520 805	Imobile		541 139	553 378
105 364 360	Mobilier și mașini de imprimerie		110 087 520	110 368 800
40 424 563	Cheltueli de administrațiune		17 743 179	17 574 706
35 722 443	Depozite libere		40 429 106	40 314 371
444 354 565	Conturi de valori		510 857 987	516 281 404
	Conturi curente.			

PASIV

12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
28 123 82	Fond de rezervă	30 035 439	30 135 439
4 150 86	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. imprim.	4 432 204	4 432 204
262 855 52	Bilete de bancă în circulațiune	329 457 700	333 368 897
976 286	Dobânzi și beneficii diverse	984 802	1 065 145
105 364 360	Depozit de retras	110 087 520	110 368 800
31 886 760	Conturi diverse, sold	23 767 322	24 900 296
444 354 565		510 857 987	516 281 404

Scomptul 5%
*) Dobânda 5 1/2%

ESARENDARE:

În comuna Togyér (comitatul Torontal) se dă în arendă pe anul curgător 260 iughere catastrale pășune și 140 iughere pământ arător pentru cucuruz. Arenda pășunii plătită după iugher, eventual după capul de marvă. Reflectanții să se adreseze Dlui Aurel Maghețiu paroch în Togyér.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresașivă cu toată încrederea la proprietarul le vii din Șiria (Világos) Petru Benea, căci Vă rimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Rizling K —66 litru. Rizling și Ruje, amestecat —60. Roșu —74

Vinuri noi: Rizling K —56, Rizling și Ruje amestecat —50, Šiller —54, Mus-afer amestecat K —48 litru.

Rachie de treve (comină) K 150 litru. Rachie de drojdii 220, Rachie de treve comină) specialitate K 2— litru.

Vinul și rachiea să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
 propr. și neg. de vinuri
 Világos (Arad m.)

Invenție Nouă. Invenție Nouă.

Moară de oșel

pentru întrebuințare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grăul, se învârte cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într'o mărime.

Prețul 14 coroane

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sămânța trifoiului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

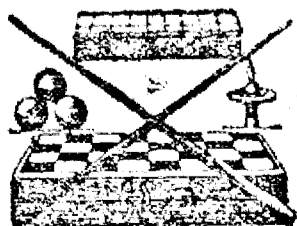
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articli pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectecte admirabile.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u.18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu abur, în ALBA IULIA Gyulafehérvár. Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din branșa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruiu cămenii să și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci **apoi va înceta existența boalelor secrete.**

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al **Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.**

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de ani de zile repede și radical cu **metodul său propriu de vindecare**, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. **Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată.** În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbește perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.)

Tratament și cu serumul Ehrlich 606.
Adresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

ANUNȚ.

Intr'o cancelarie advocațională din Arad
află aplicare momentan

un candidat de avocat
cu practică. A se adresa la administrația
ziarului »Tribuna«, Arad.

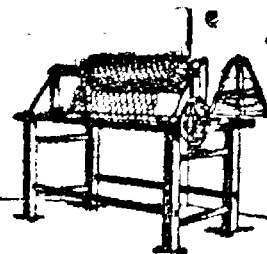
În atenția proprietarilor de pomi.

Ofer altoi nobile de pruni bosniaci, anume „**Balkanska Carica**“ (împărăteasa din Balcan) și „**Kraljica Bosne**“ (Regina Bosniei.)

Altoile de doi trei ani cu coroană frumoasă sânt de cel mai bun soi al prunilor cunoscuți până acum. Fructele proaspete sânt foarte mari extraordinar de dulci și gustoase, se coc pe la sfârșitul lui August și sânt potrivite ca fructe pentru mază și uscate, ori pentru pregătirea magiunului sau a rachiului.

Pruncle mele nu sufer de păgubitoarea boală de frunze Polystigma rubrum cum se întâmplă la pruncle obișnuite la cari de multe ori cade frunza în mijlocul verii și rodul suferă simțitor. Prunii mei au fost premiați în repetite rânduri cu premiul întâi din partea guvernului Bosniei și Herțegovinei, cu medalie de aur la expoziția milenară din Budapesta din 1896, la expoziția din Viena în 1897 cu medalie de argint la expoziția universală din 1900 la Paris și cu medalia de aur, la prima expoziție agrară din Bosnia și Herțegovina la Sarajevo în 1910. Pentru calitatea altoitor mei de pruni primesc cea mai extremă garanție.

Sava T. Kojdič, mare proprietar
în Brčka, (Bosnia),

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de :

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

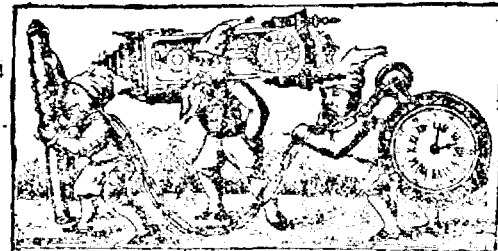
fabrică de instrumente în

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele sale. PRIMLUCRĂTOR MIJLOCEȘTE.

Recomandă și mașini pentru împletitul de sârmă.

Catalog de prețuri gratuit și franco. PEMIAT LA ȘASĂ EXPOZIȚII.

Florenthál Vilmos

ciasornicar și giuvaergiu

Segesvár, Beyergasse No 16.

Depozit bogat în toffelul de

ciasoraice de aur și argint
precum și ciasornice de metal
și nickel.

Articlii de argint de China

Ochelari și zwickeri de Rathenov.

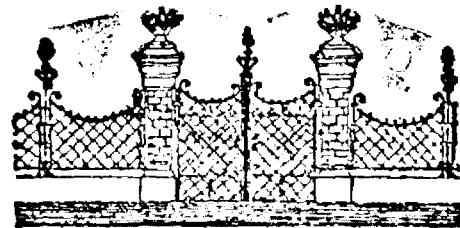
Reparaturile se ecescută solid și prompt.

Klein István

Pima fabrică cu instalație electrică de împletituri de sîrmă, coarde (madrăte) de oțel pentru paturi și sate etc.

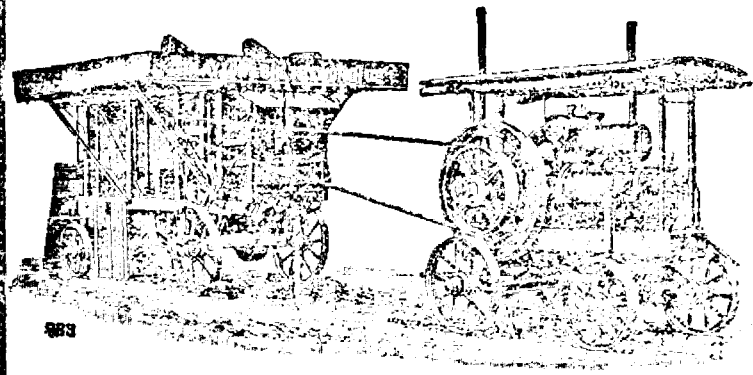
== Szeged, Kelemen-u. 4. ==

Telefon No 242. — Fondat în anul 1840.

1 m. de sîrmă pentru gard
dela 30 filei în sus.

Fabricatele sale în privința durabilității și a execuției bune, concurează cu orice fabricate de acest soi. — Serviciu conștiințios. — Prețurile sale sunt cele mai ieftine. — Cu prospecte și cu catalog de prețuri la dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

Agentura fabricii de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.

Tulumbe cu motor cu gaz.

Motoare cu benzină

Oleiuri de uns.

Mare depozit
în CLUJ.

Inspekția inginerului gratuit.

Anteprisa agricolă comercială ardeleană
Fr. Oliver Osztián & comp.
Cluj (Koložsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr.: Coloniade Koložsvár.

Telefon interurban No. 934.

Articole de
specialitate.

Cereți prospecturi.

Ingrijitivă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 16—80 ani pe lângă o tacsă lunară de 1 cor. și tacsă de cazurile de moarte, deja după un an de membie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor. iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membie prin oare-care nenorocire neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor., Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 60—80 ani n'au drept la rente. Să pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate și facse de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membie rămâne orfană, înceată solvirea tacselor, la măritș, fata totuși primește suma asigurată, iar până atunci — însă cel mult până la etatea de 20 ani — primește o rentă lunară de 20 cor. Tot aceasta rentă primește fata până când trăiește, dacă după oare care vreme rămâne nemăritată.

Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la 10,000.000 cor. și peste 200.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit **Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.**

Spre deosebită orientare: Si-temul nostru fiind prea bun s'a imitat și prin alții, folosind și chiar firma care semănă cu firma noastră. Deci rugăm ca pe epistolele adresate noauă a se scrie cuvântul „Esechiană“ cu litere groase și al subtrage.

„Asociația Esechiană de Ajutorare“.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-utca 4., I. emelet.)

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

sculptori și măiestrii pletrari.

Atelierul central al magazinului: Cluj—Kolozsvar, Dézsma-u. 21.

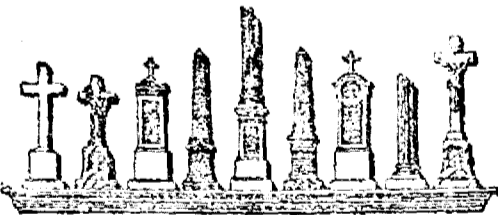
Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:

Sibiu—Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale:

Déva și Nagyvárad.

In atenția proprietarilor de pământ!

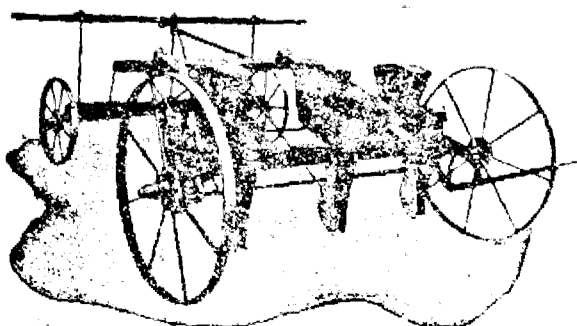
Recomandăm în atenția on. proprietari de pământ, patenta **mașină de sămănat porumb**

(cucuruz), cea mai nouă și cea mai bună calitate dintre mașinile existente. Prețul 150 cor. bucata. Vindem și pelângă o favorabilă plătire în rate. Cataloge trimitem gratuit.

Cu stimă:

Frații Burza

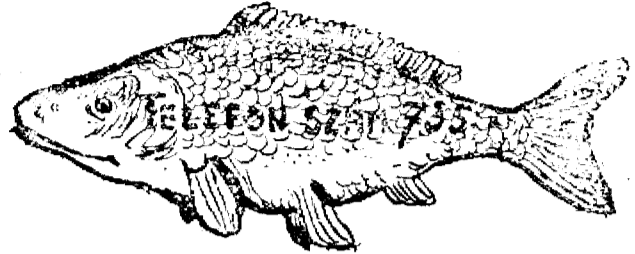
fierărie în Arad, Boros Béni-tér 1.

Rog să țineți seamă de firmă.

Pescăria lui Simion Illics

: Arad, Piața Peștelui (Hal-tér) 13. :

Cel mai mare și cel mai ieftin depozit de tot-felul de pește sărat, unguresc, rusesc, și din România. Se pune în vânzare pelângă cele mai mici prețuri curente. — La comanda să se dea adresa amănunțită precum și poșta uitimă. —

Serviciul prompt și conștiințos e asigurat.

In 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a vâpsitorilor auritorilor și lustruitorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de biserică și saloane **Versecz, Temesvári-u. 20.**

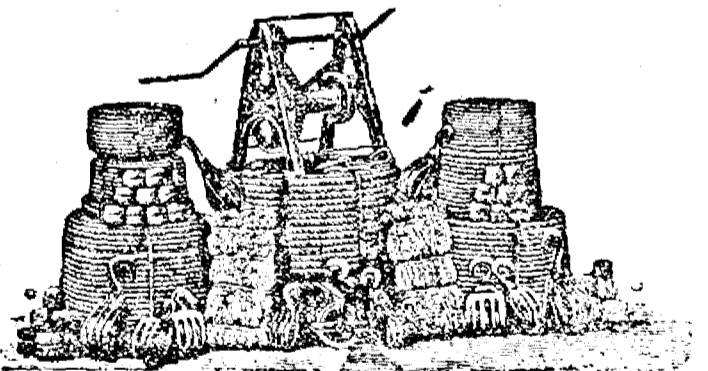
Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de branșa aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice icoane bisericesti. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincia merg pe — — — speșele mele proprii. — — — Execuție promptă. Serviciu conștiințos.

Funăria cea mai mare din **Joanovics János** Tot felul de Ungaria sudică — este a lui funil de cânepă, de fir, brăcii, legătoare. Așezare și scurtare de funil de cânepă pentru transmisuni. — **Lugoj (Lugos).** Atelierul: strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Palatul Poporului.

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii:

Fună pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru boi, opritoare, streanguri, hamaeuri, mreje p. pescari, rețele pentru cai etc.

Torturi pentru țesături, brăuri de cânepă și de jută (pânză), bătaoare de cânepă, pânze (Pack) țesături, saci de cânepă, pânză și jută, pânze impenetrabile, sbiciuri, cergi și codoriști etc. etc. Serviciu prompt

STEIN MIKLÓS

— fabrică de tăiat pile —

Oradea mare Nagyvárad.

Fabrica: Damjanics-u. 30. Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile miel și marl din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobre pile miel și marl vechi cu prețuri ieftine.

PRIMA SOCIETATE DE CREDIT FUNCJAR
:: ROMAN DIN BUCUREȘTI. ::

Se aduce la cunoștința publică, că Marți 29 Martie (11 Aprilie a. c., se vor trage la sorți Scrisuri funciare rurale pentru un Capital de Lei 1.930.700 din care:

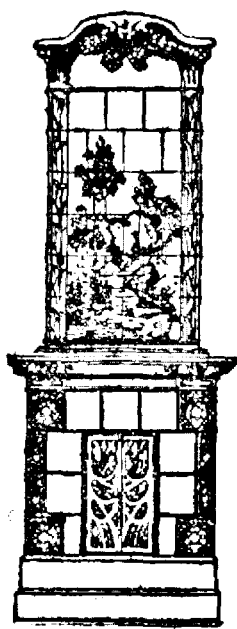
Scrisuri 4% a 24-a tragere Lei 142.900 —

Scrisuri 5% a 59-a tragere » 1.787.800 —

Tragerea la sorți se va face la orele 3 p. m., în ședință publică, în localul Societății Str. Colței No 27.

Direcțiunea.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Koloszvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l tot odată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din loc și jur, că am înființat în Arad, Józseffőherczeg-uf No 9, un

nou institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi

bine aranjat și corăspunzător cerințelor moderne de azi.

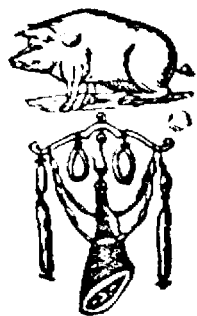
Praxa câștigată pe acest teren în capitală și alte orașe mai mari ale țării, sunt în stare să îndeplinesc toate condițiile celor mai gingașe preferențiuni. Asigur onor. mușterii pelângă serviciul prompt și efeptuarea — cu prețurile cele mai ieftine.

Rog binevoitorul sprijin, al on. public

Cu stimă:

EUGEN JUNCAN.

Comandele din provincie se efeptuiesc prompt.

Friderich Schintzel

— fabrică de mezeluri, —
— salăm și cărnățarie —

în Nagyszeben—Hermannstadt
— Jungenwald-strasse No 3. —

Își recomandă diferitele specialități de cărnați de cea mai fină calitate, șunci, salamă, pariser, cărneței de hrean și frankfurt, caș de ficat, sarfalada, etc. Slănină albă și pipărată, unsoare curată de porc.

Liste de prețuri gratuit. Vanzătorii primesc rabat. Comandele din provincie se efeptuiesc prompt, atât la expeștia cu poșta cât și cu trenul.

Localitățile balneare — Felix.

Pentru cura de vară și iarnă lângă Oradea-Mare.

Deschise întreg anul. Cel mai bogat isvor cald în sulfur, la temp. de 49 grade C. și cu o cantitate zilnică de 17 milioane litri.

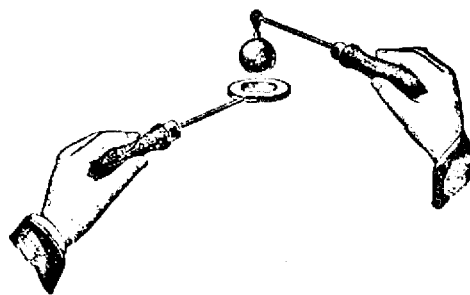
Contra bolilor de reumatism, podagră și ischias, contra asudării și contra boalalelor femeiești. —

În 1909 au fost vindecați 9200 bolnavi. Localitățile balneare din Felix, cele mai eficace dintre toate stațiunile de acelaș fel.

Băi de vană, și nisip etc, 250 camere, loc de întâlnire, sală de pian și lectură, restaurante excelente, taraf de țigani, Dumineca muzică militară, joc de tennis, promenă frumoasă, parc de 400 de holde cu plantație minunată de brazi: 16 trenuri de persoane circulă zilnic dela 1 Maiu n.

Oficiu poatel, telegrafic și telefonic. Taxă de cură și p. muzică nu este. Prospecte trimite direcțiunea. (Felix — gyógyfürdő).

In atenția susținătorilor de școale.

Recuisitele obligătoare pentru școalele confesionale în cadrul legii XXVII, § 15 din 1907, se pot cumpăra mai avantajos dela

Hábel Mátyás Géza

fabricant de recvizite școlastice

Budapesta, VII., Vas-utca No 7.

STEFAN SLADECK UN
FABRICA DE MOBILE
VIRSET
strada
Kudritzker No. 44-46

Cea mai renumită:
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.